

omgevingsdienst
HAAGLANDEN

Ontwerp

Jaarstukken 2017

Inhoudsopgave

1	Aanbieding.....	4
1.1	Inleiding.....	4
1.2	Leeswijzer.....	5
2	Samenvatting financiële verantwoording	6
2.1	Inleiding.....	6
2.2	Jaarrekeningresultaat	6
2.3	Vermogenspositie	6
2.4	Wet normering topinkomens.....	7
3	Jaarverslag	8
3.1	Inleiding.....	8
3.2	Programma Toetsing en Vergunningverlening	8
3.2.1	Wat hebben we bereikt in 2017?	8
3.2.2	Wat hebben we daarvoor gedaan?	8
3.2.2.1	Milieu-inrichtingen.....	8
3.2.2.2	Bodembescherming en bodemkwaliteit.....	9
3.2.2.3	Natuurbescherming	10
3.2.2.4	Lucht, geluid en externe veiligheid	10
3.2.2.5	Omgevingswet	11
3.2.2.6	Overige taken	11
3.2.2.7	Totaalbeeld	13
3.2.2.8	Kritische Prestatie Indicatoren T&V.....	14
3.3	Programma Toezicht en Handhaving	17
3.3.1	Wat hebben we bereikt in 2017?	17
3.3.2	Wat hebben we daarvoor gedaan?	17
3.3.2.1	Toezicht	17
3.3.2.2	Overlast.....	18
3.3.2.3	Duurzaamheid	20
3.3.2.4	Handhaving.....	22
3.3.2.5	Overige taken	22
3.3.2.6	Totaalbeeld	22
3.3.2.7	Kritische Prestatie Indicatoren T&H.....	23
3.4	Klanttevredenheidsonderzoek	25
3.4.1	Resultaten T&V.....	25
3.4.2	Resultaten T&H	26
4	Paragrafen.....	28
4.1	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	28
4.1.1	Weerstandscapaciteit	29
4.1.2	Risicoanalyse.....	30
4.1.3	Beheersmaatregelen	30
4.1.4	Ratio.....	31
4.1.5	Kengetallen weerstandsvermogen en risicobeheer	31
4.2	Financiering	32
4.2.1	Schatkistbankieren	32
4.2.2	Kasgeldlimiet en de renterisiconorm	32
4.2.3	Kredieten.....	32
4.3	Bedrijfsvoering	32
4.3.1	Personeel en organisatie	33
4.3.2	Financieel beheer en administratieve controle.....	34
4.3.3	Informatie- en communicatietechnologie	34
4.3.4	Informatiebeveiliging.....	34
4.3.5	Digitale informatievoorziening	34
4.3.6	Klachten handelen ODH	34
4.3.7	Kwaliteitscriteria	35
4.4	Onderhoud kapitaalgoederen	36
5	Jaarrekening.....	37
5.1	Programmaverantwoording	37

**omgevingsdienst
HAAGLANDEN**

5.1.1	Toelichting programma's	37
5.1.2	Programma Toetsing en Vergunningverlening	38
5.1.3	Programma Toezicht en Handhaving	38
5.1.4	Algemene dekkingsmiddelen	38
5.1.4.1	Bijdragen deelnemers	38
5.1.4.2	Additionele opdrachten	39
5.1.4.3	Overige opbrengsten	39
5.1.5	Mutaties reserves	39
5.2	Overzicht incidentele lasten en baten	40
6	Balans en toelichting	41
6.1	Balans	41
6.2	Toelichting op de balans	41
6.2.1	Vaste activa	41
6.2.2	Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	42
6.2.3	Liquide middelen	42
6.2.4	Overlopende activa	42
6.2.5	Eigen vermogen	42
6.2.6	Voorzieningen	43
6.2.7	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	43
6.2.8	Overlopende passiva	44
7	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	45
7.1	Wet- en regelgeving	45
7.2	Algemene waarderingsgrondslagen	45
7.3	Activa	45
7.3.1	Materiële vaste activa	45
7.3.2	Vlottende activa	45
7.4	Passiva	46
7.4.1	Eigen vermogen	46
7.4.2	Vlottende passiva	46
7.5	Niet uit de balans blijvende verplichtingen	46
8	Besluit Algemeen Bestuur	47
9	Bijlagen	48
9.1	Exploitatierkening	48
9.2	Wet normering topinkomens	50
9.3	Raming en realisatie werkplan T&V	52
9.4	Raming en realisatie werkplan T&H	55
10	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	59
11	Begrippen- en afkortingenlijst	60

1 Aanbieding

1.1 Inleiding

Hierbij bied ik namens het Dagelijks bestuur u de jaarrekening van de Omgevingsdienst Haaglanden aan. De ODH heeft de geraamde producten en diensten geleverd in de afgesproken kwantiteit en kwaliteit en sluit het jaar af met een gering positief resultaat.

Naast deze jaarrekening ontvangen de deelnemers in de Gemeenschappelijke Regeling ODH elk individueel een verantwoordingsrapportage over 2017 met specifieke informatie over de uitvoering van het werk voor de betreffende deelnemer waaruit blijkt in hoeverre de gestelde doelen uit de werkplannen zijn behaald. Daarnaast zal dit jaar ook een publieksvriendelijke meer populaire versie van het jaarverslag verschijnen.

Haaglanden is een van de dichtst bevolkte regio's in het land, waar wonen, werken en recreëren dicht op elkaar plaatsvindt. In deze setting opereert de ODH met als doel een regulering van bedrijvigheid, zodanig dat de risico's beheerst kunnen worden en de duurzaamheid van de regio wordt vergroot. Op het gebied van kennis en expertise heeft het onderwerp duurzaamheid in 2017 veel aandacht gekregen. Deze onderwerpen hebben ook steeds meer bestuurlijk de aandacht. Zo wordt naast veiligheid, gezondheid en leefbaarheid, duurzaamheid een kernthema van de ODH.

Het overzicht van geleverde producten en diensten laat zien dat de ODH een breed scala aan aspecten van de uitvoering van het omgevingsbeleid tot haar domein mag rekenen. Ik ben verheugd te constateren dat de deelnemers ook in 2017 weer extra taken door de ODH hebben laten uitvoeren. Het is een ontwikkeling die zich ook doorzet in 2018 waarbij voortgeborduurd wordt op de in 2017 gestarte gesprekken over overdracht van asbest en bodemtaken.

In 2016 is de lumpsumperiode afgesloten. Hiermee is een belangrijke stap gezet in het traject naar prestatiegerichte financiering met ingang van 2019. Het Algemeen Bestuur heeft in 2016 op grond van een onderzoek door het bureau SeinstravandeLaar geconcludeerd dat het doorvoeren van de opgelegde taakstellingen vanaf 2013 er toe hebben geleid dat er geen structurele financiële ruimte in de exploitatie van de dienst aanwezig is. De jaarrekening 2017 heeft ten aanzien hiervan geen andere inzichten opgeleverd.

Het jaar 2017 is zo net als de voorgaande jaren met een positief financieel resultaat afgesloten, met een saldo dat nu na afsluiting van de opbouwfase als representatief kan worden beschouwd. Het weerstandsvermogen is op peil en de exploitatie is sluitend. En daarmee is een stabiele financiële basis gelegd voor de komende jaren.

Leo Klaassen
Directeur Omgevingsdienst Haaglanden

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 vindt u een samenvatting van de financiële verantwoording van de jaarrekening. In hoofdstuk 3 is het jaarverslag opgenomen en hoofdstuk 4 behandelt de paragrafen. Hoofdstuk 5 behandelt de jaarrekening en in hoofdstuk 6 is de balans met toelichting opgenomen. De grondslagen voor waardering en resultaatbepaling worden behandeld in hoofdstuk 7, waarna in hoofdstuk 8 het besluit van het Algemeen Bestuur is opgenomen. De bijlagen zijn in hoofdstuk 9 opgenomen, waarna in hoofdstuk 10 de controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen. De jaarrekening wordt afgesloten met een begrippen- en afkortingenlijst.

2 Samenvatting financiële verantwoording

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft voor de programma's Toetsing en Vergunningverlening (T&V) en Toezicht en Handhaving (T&H) de realisatie op de begroting 2017 weer. In paragraaf 2.2 wordt het jaarrekeningresultaat op programmaniveau weergegeven en in paragraaf 2.3 wordt de verkorte balans van de ODH weergegeven om inzicht te geven in de vermogenspositie.

2.2 Jaarrekeningresultaat

Tabel 1 Programmaverantwoording

Omschrijving	Realisatie 2016	Primitieve begroting 2017	Resultaat-besteding 2016	V/JN 2017	N/JN 2017	Administr. wijzigingen	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Vershil 2017
1 Programma Toetsing en Vergunningverlening	11.228.246	9.484.900	203.500	899.100	225.800	1.476.600	12.289.900	11.988.258	301.642
2 Programma Toezicht en Handhaving	11.196.307	10.372.400	282.900	-186.700	12.300	528.000	11.008.900	10.810.340	198.560
Totaal lasten	22.424.553	19.857.300	486.400	712.400	238.100	2.004.600	23.298.800	22.798.598	500.202
4 Bijdragen deelnemers	-19.981.271	-18.729.000	0	-834.100	-65.600	26.000	-19.602.700	-19.602.656	-44
5 Overige opbrengsten	-474.196	0	0	0	-172.500	-528.700	-701.200	-669.994	-31.206
6 Additionele projecten	-1.144.441	0	0	-146.700	0	-1.501.900	-1.648.600	-1.349.696	-298.904
Totaal baten	-21.599.908	-18.729.000	0	-980.800	-238.100	-2.004.600	-21.952.500	-21.622.346	-330.154
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	824.645	1.128.300	486.400	-268.400	0	0	1.346.300	1.176.252	170.048
7 Mutaties reserves									
<u>Stortingen reserves</u>									
AR: Resultaat jaarrekening 2015	781.471	0	0	0	0	0	0	0	0
AR: resultaat jaarrekening 2016	0	0	336.700	0	0	0	336.700	336.686	14
AR: t.b.v. restitutie projectgelden	689.262	0	0	0	0	0	0	0	0
<u>Onttrekking reserves</u>									
AR: saldo jaarrekening 2015	-781.471	0	0	0	0	0	0	0	0
AR: saldo jaarrekening 2016	0	0	-336.700	0	0	0	-336.700	-336.686	-14
AR: dekking taakstelling	0	0	-363.600	0	0	0	-363.600	-363.594	-6
AR: resultaatbestemming 2016	0	0	-122.800	0	0	0	-122.800	-84.075	-38.725
AR: restitutie projectgelden	-558.587	-689.300	0	0	0	0	-689.300	-689.262	-38
AR: dekking cao en periodieken 2013-2015	-225.700	0	0	0	0	0	0	0	0
AR: resultaatbestemming 2015	-262.600	0	0	0	0	0	0	0	0
AR: project ICT/DIV	-102.588	0	0	-100.000	0	0	-100.000	-100.000	0
AR: dekking cao 2016	-260.600	0	0	0	0	0	0	0	0
AR: dekking IKB	-431.895	-439.000	0	439.000	0	0	0	0	0
AR: egalisatie deelnemersbijdrage	0	0	0	-70.600	0	0	-70.600	-70.600	0
Bestemmingsreserve stadsgewest Haaglanden	-8.623	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-1.161.331	-1.128.300	-486.400	268.400	0	0	-1.346.300	-1.307.531	-38.769
Gerealiseerd resultaat	-336.686	0	0	0	0	0	0	-131.279	131.279

Door een prioritering van de capaciteit op duurzaamheidscontroles bij scholen in het kader van het project *Ondersteuning aanpak energiebesparing* is het aantal zogenaamde inventariserende controles niet gehaald conform de planning. Het als gevolg daarvan nog benodigde budget van € 128.900 wordt ingezet om de controles in 2018 alsnog uit te voeren. Daarmee komt het werkelijke resultaat over 2017 uit op € 2.400.

2.3 Vermogenspositie

Tabel 2 Verkorte balans

Activa	31-12-2017	31-12-2016	Passiva	31-12-2017	31-12-2016
Vaste activa	748.577	615.134	Eigen vermogen	1.609.295	2.785.547
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.	14.230.625	15.190.240	Voorzieningen	75.066	88.178
Liquide middelen	9.516	5.276	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	3.439.897	2.488.636
Overlopende activa	763.409	470.058	Overlopende passiva	10.627.869	10.918.347
TOTAAL ACTIVA	15.752.127	16.280.708	TOTAAL PASSIVA	15.752.127	16.280.708

De post vaste activa geeft de stand van de investeringen in materiële vaste activa na afschrijvingen weer die ten laste zijn gebracht van de door het Algemeen Bestuur (AB) in 2012 beschikbaar gestelde kredieten voor ICT van € 1.685.000 en voor huisvesting en inventaris van € 354.000. In 2017 heeft het AB voor de vervanging van ICT-investeringen een krediet beschikbaar gesteld van € 2.375.000.

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar bestaan met name uit de eind 2017 gefactureerde deelnemersbijdragen over 2018 en de rekeningcourant Schatkistbankieren. De liquide middelen betreft het saldo dat ultimo van het jaar aan banksaldi beschikbaar was. De in de overlopende activa opgenomen posten hebben betrekking op kosten die in 2017 zijn betaald, maar die betrekking hebben op 2018.

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het rekeningresultaat. De voorziening betreft het saldo van de voorziening verlofrechten latende organisatie. De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar bestaan voornamelijk uit nog af te dragen BTW, loonheffing, sociale premies en pensioenpremies. De overlopende passiva betreffen met name de over het eerste halfjaar van 2018 bij de deelnemers in rekening gebrachte voorschotbijdragen. De overige posten bestaan uit nog te ontvangen facturen van in 2017 geleverde goederen en of diensten.

Meer gedetailleerde informatie is opgenomen onder 6.1 Balans.

2.4 Wet normering topinkomens

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op de ODH. Het voor de ODH toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2017 € 181.000 (het algemene bezoldigingsmaximum).

Het WNT-maximum voor de leden van het AB bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband.

De ODH heeft in 2017 geen topfunctionarissen en leden en voorzitters van interne toezichthoudende organen, waarvan de bezoldiging boven het bezoldigingsmaximum uitkomt.

In bijlage 9.2 is de verantwoording van de ODH op grond van de WNT opgenomen.

3 Jaarverslag

3.1 Inleiding

In het jaarverslag wordt op basis van de drie W-vragen aangegeven wat de ODH in 2017 heeft bereikt, wat de ODH daarvoor heeft gedaan en wat het heeft gekost. Het antwoord op de vraag 'Wat heeft het gekost?' wordt in hoofdstuk 5 van de jaarrekening weergegeven. De overige vragen worden in de paragrafen 3.2 en 3.3 beantwoord.

Voor 2017 is door de ODH per deelnemer een werkplan opgesteld als basis voor de uitvoering van vergunningverlening¹, toezicht² en handhavingstaken (VTH-taken). De taken zijn in beginsel uitgevoerd volgens het werkplan 2017 en binnen de beschikbare personele inzet. Uitgangspunt hierbij was om de taakuitvoering bij de ODH in essentie op een vergelijkbare wijze uit te voeren als bij de gemeente en de provincie het geval zou zijn geweest. De werkzaamheden zijn zoveel mogelijk afgeleid van de PDC³ zoals deze is opgesteld door de omgevingsdiensten in Zuid-Holland. De taken worden zaakgericht uitgevoerd en ondersteund door geautomatiseerde processen, die informatie leveren voor de afgesproken rapportageverplichtingen. Op de VTH-taken zijn de kwaliteitscriteria van de Wabo van toepassing⁴ en de kaders die worden gesteld op basis van de wet VTH.

De daadwerkelijke besteding is altijd deels vraag-gestuurd en daarmee afhankelijk van een aantal externe factoren, waaronder het aantal daadwerkelijk ontvangen aanvragen en meldingen en het aantal geconstateerde handelingen waarop moest worden toegezien of moest worden gehandhaafd. In de voortgangsrapportages (juni en september) en de jaarrapportage wordt aan de deelnemers ambtelijk gerapporteerd over de daadwerkelijk uitgevoerde werkzaamheden op deelnemersniveau.

Financiering van de taakuitvoering door de ODH vindt in 2017 plaats op basis van output, dat wil zeggen aan de hand van de per opdrachtgever te leveren producten en diensten. De deelnemersbijdrage is op basis van voorcalculatie vastgesteld. Verantwoording vindt conform de bestuurlijke afspraak nog niet plaats op basis van nacalculatie. Over het werkplan wordt ambtelijk gerapporteerd indien de daadwerkelijke kentallen (in uren) significant afwijken van de kentallen (in uren) die voor de begroting zijn gebruikt. Deze afwijkingen worden indien ook sprake is van een effect op de totale deelnemersbijdrage in de Voorjaars- of Najaarsnota gerapporteerd. De kwantitatieve verantwoording (aantallen) is opgenomen in de bijlagen en vindt plaats op basis van de registratie van werkzaamheden in het zaakstelsel.

3.2 Programma Toetsing en Vergunningverlening

3.2.1 Wat hebben we bereikt in 2017?

Binnen het programma T&V zijn de taken grotendeels uitgevoerd conform de raming in de werkplannen van de respectievelijke deelnemers (zie bijlage 9.3). Het gaat daarbij om de reguliere wettelijke taakuitvoering (*meldingen, toetsingen, vergunningen en beschikkingen*) en de opgedragen taken ter ondersteuning van bijvoorbeeld *planontwikkeling of MER procedures*. Daarnaast zijn met name op het gebied van *Bodem, Externe veiligheid en Geluid* op reguliere basis adviestaken verricht voor verschillende opdrachtgevers. Verder zijn veranderingen in regelgeving opgepakt en geïmplementeerd, zoals de wijzigingen in de *groene regelgeving* per 1 januari 2017 als onderdeel van de provinciale taakuitvoering.

3.2.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

3.2.2.1 Milieu-inrichtingen

Het aantal zaken voor *milieu-inrichtingen* was in 2017 iets hoger dan geraamd. Hierbij is het aantal vergunningaanvragen, indirecte lozingen en maatwerk aanvragen wat lager geweest dan de raming en is het aantal milieumeldingen beduidend boven de raming uitgevallen. De trend naar meer (centraal) georganiseerde *vuurwerkevenementen* heeft zich ook doorgezet. 2017 was ook het eerste jaar dat voor de gemeente Den Haag de *vuurwerkverkoopvergunningen* zijn verzorgd.

¹ Onder "vergunningverlening" wordt tevens begrepen de taken op het gebied van toetsing en advisering

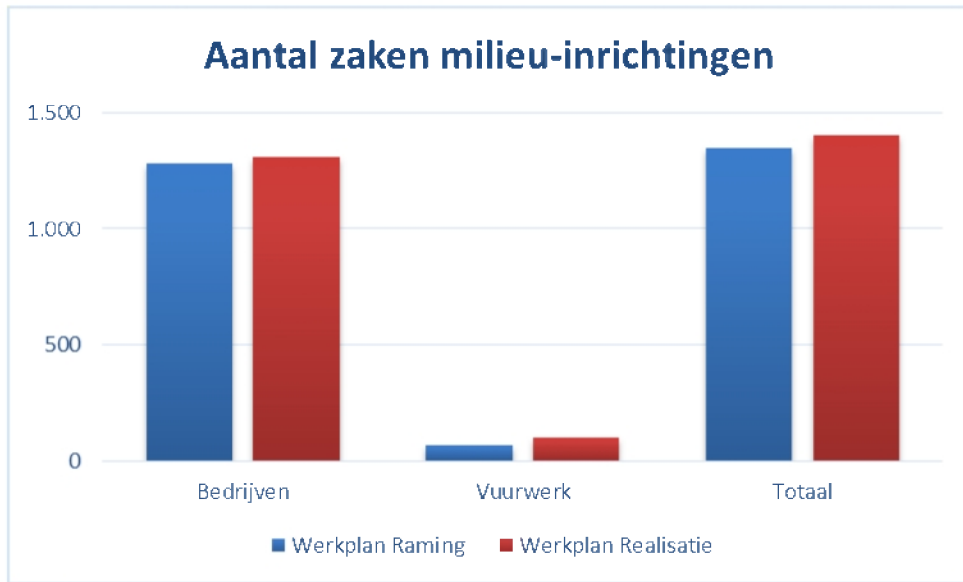
² Onder "toezicht" wordt tevens begrepen het behandelen van overlastmeldingen

³ Producten- en Diensten Catalogus Omgevingsdiensten Zuid-Holland, versie 1.0 d.d. 9 september 2013

⁴ Voor de taakuitvoering van de ODH worden de Kwaliteitscriteria 2.1 gehanteerd.

Binnen het cluster *milieu-inrichtingen* heeft het leeuwendeel van het aantal zaken direct betrekking op bedrijven. Slechts een klein deel heeft betrekking op *vuurwerkactiviteiten*. De realisatie 2017 wijkt daarin niet significant af van de werkplanraming 2017 (grafiek 1).

Grafiek 1 Aantal zaken milieu-inrichtingen

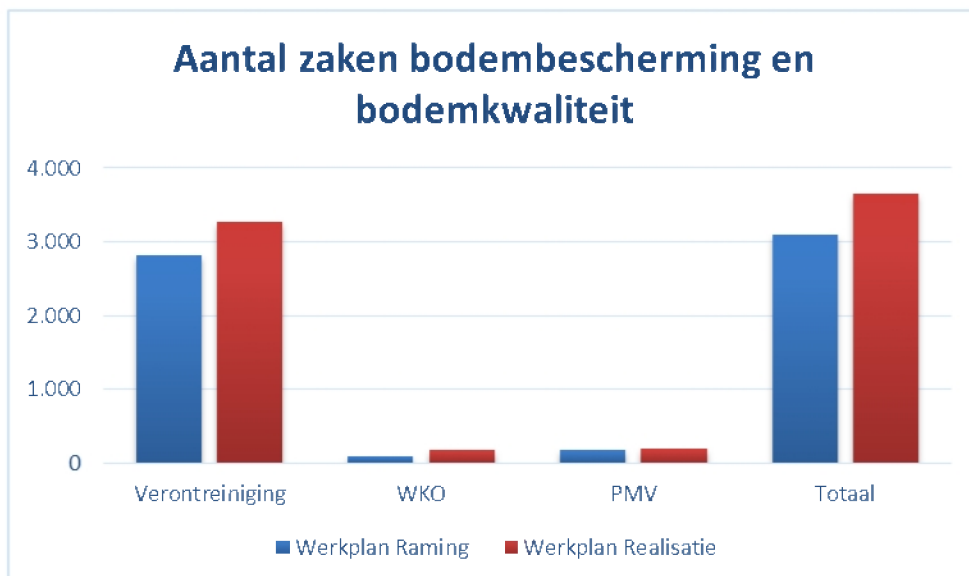

3.2.2.2 Bodembescherming en bodemkwaliteit

Het aantal zaken *bodembescherming en -kwaliteit* ligt over 2017 zeer ruim boven de raming. Vooral het aantal zaken rond bodemverontreiniging kwam fors hoger uit. Dit is voor een deel het directe gevolg van de aantrekkende economie waarbij er meer ontwikkelingen van gebieden en locaties plaatsvinden en deels is dit het gevolg van aanvullende opdrachtverlening voor bodemtaken (zoals voor Zoetermeer). Er waren ook meer zaken op het vlak van *grondwateronttrekking, bodemenergie en WKO*.

Binnen het cluster *bodembescherming en bodemkwaliteit* heeft het leeuwendeel van het aantal zaken betrekking op *bodemverontreinigingszaken*. Een klein aandeel bestaat uit zaken voor de *WKO/bodemenergie en PMV/ontgrondingen*. Het aandeel *WKO/bodemenergie* in de realisatie 2017 is iets groter dan in de werkplanraming 2017 (grafiek 2).

Grafiek 2 Aantal zaken bodembescherming en bodemkwaliteit

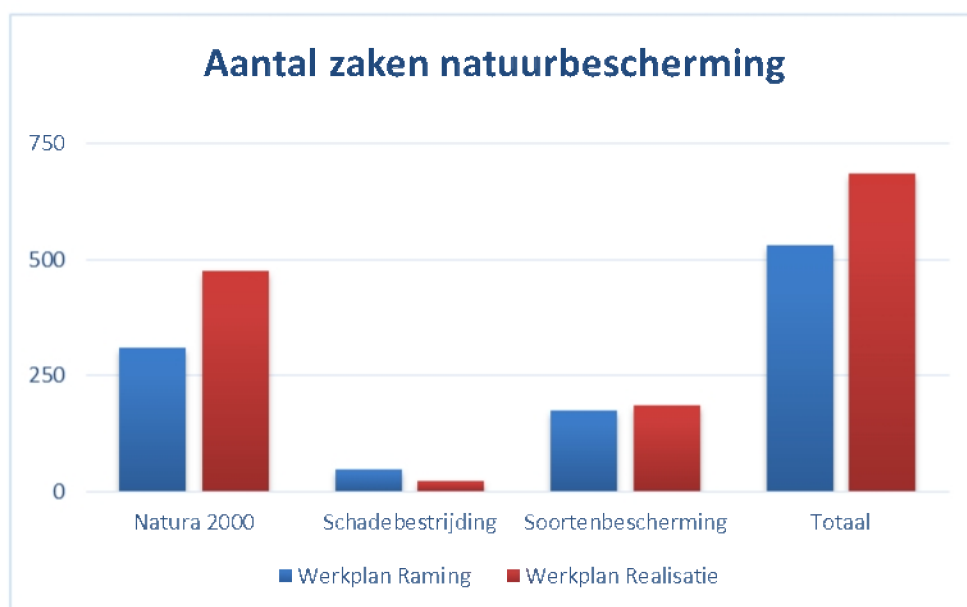

3.2.2.3 Natuurbescherming

De inzet op deze geconcentreerde provinciale taak pakte ook in 2017 fors hoger uit dan geraamd. Dit is vooral het gevolg geweest van de wijziging in regelgeving rond het *Programma Aanpak Stikstof (PAS)* en de *nieuwe Wet natuurbescherming (Wnb)*. Vooral het aantal vergunningaanvragen en adviesaanvragen Wnb was beduidend hoger dan geraamd. Net als in 2016 is ook in 2017 de nodige tijd en aandacht besteed aan de implementatie van de Wnb en de uitvoering van de gedecentraliseerde taken op het vlak van soortenbescherming (voorheen een Rijkstaak). De provincie heeft in 2017 aanvullende opdrachten verstrekt voor het afhandelen van deze extra taken.

Binnen het cluster *natuurbescherming* heeft het grootste deel van het aantal zaken betrekking op *gebiedsbescherming* (Natura 2000 gebieden). Een deel bestaat uit zaken met betrekking tot *soortenbescherming* en een klein aandeel bestaat uit zaken voor de *schadebestrijding*. Het aandeel schadebestrijding is in de realisatie 2017 kleiner dan in de werkplanraming 2017 en het aandeel gebiedsbescherming is in de realisatie groter dan in de werkplanraming (grafiek 3).

Grafiek 3 Aantal zaken natuurbescherming

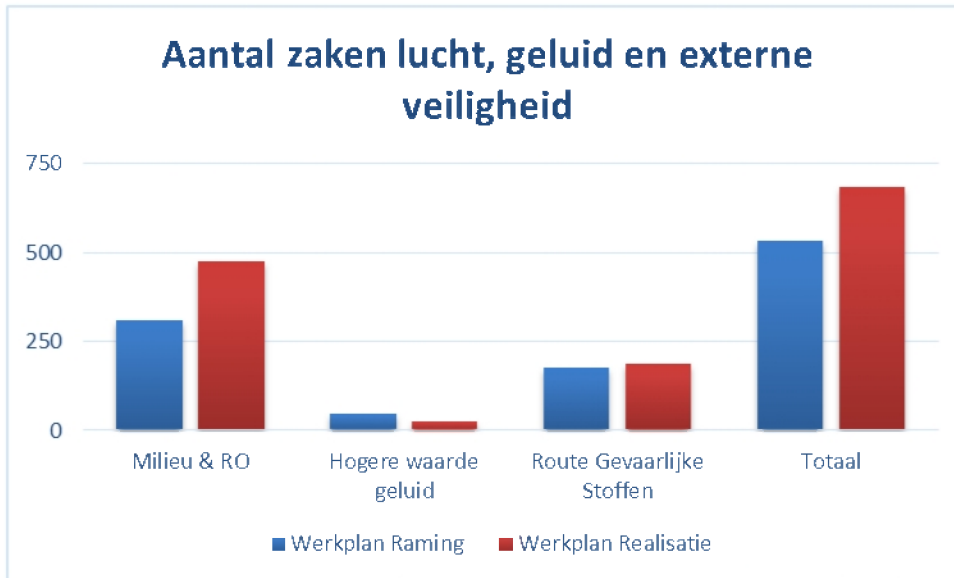

3.2.2.4 Lucht, geluid en externe veiligheid

Het aantal zaken op de *aspecten geluid, lucht en EV* is in 2017 boven de raming uitgekomen. Zwaartepunt hierin ligt bij de toetsen en adviezen op deze aspecten ten behoeve van milieu-inrichtingen en ruimtelijke plannen. Het groter aantal zaken op het vlak milieu & ruimtelijke ordening heeft een relatie met de aantrekkende economie waarbij er meer ontwikkel- en bouwactiviteiten plaatsvinden. Ook zijn er omvangrijke of complexe ruimtelijke plannen die veel inzet vergen zoals de bedrijventerreinen Binckhorst in Den Haag en Honderdland II in Westland. In 2017 is ook sprake geweest van een grotere inzet van geluidexpertise voor het toetsen en adviseren rond evenementen en festiviteiten in een aantal gemeenten. De geprognoseerde inzet op het provinciale programma *Impuls Omgevingsveiligheid* is separaat op projectniveau verantwoord.

Binnen het cluster *Lucht, geluid en externe veiligheid* heeft het grootste deel van het aantal zaken betrekking op het beoordelen van *milieuaspecten in ruimtelijke ontwikkeling*. Een kleiner aandeel bestaat uit zaken met betrekking tot *hoger grenswaarden geluid* en *route gevaarlijke stoffen*. De realisatie 2017 wijkt daarin niet significant af van de werkplanraming 2017 (grafiek 4).

Grafiek 4 Aantal zaken lucht, geluid en externe veiligheid

3.2.2.5 Omgevingswet

De voorbereiding op de *Omgevingswet (Ow)* is in samenspraak met de gemeenten en provincie opgepakt door deel te nemen aan diverse overleggen, werkgroepen en door documenten aangaande de nieuwe regelgeving te beoordelen en desgevraagd van commentaar te voorzien. Verder zijn de landelijke ontwikkelingen gevolgd en is voor enkele gemeenten deelgenomen aan een zogenaamde vergunningentafel om ervaring op te doen met een meer integrale benadering van de afhandeling van aanvragen. In 2017 is bekend geworden dat invoering van de *Ow* is uitgesteld naar 2021. Er is in dit traject sprake van een goede samenwerking tussen deelnemers en Omgevingsdienst.

3.2.2.6 Overige taken

In de werkplannen 2017 is tijd ingeruimd voor een aantal 'overige taken' zoals ondersteuning bestuur, beleidsafdelingen, bouwtoezicht, participatie in netwerken en/of externe overleggen, inbreng in crisisorganisatie, bezwaar en beroep. Er is hier stevig op ingezet.

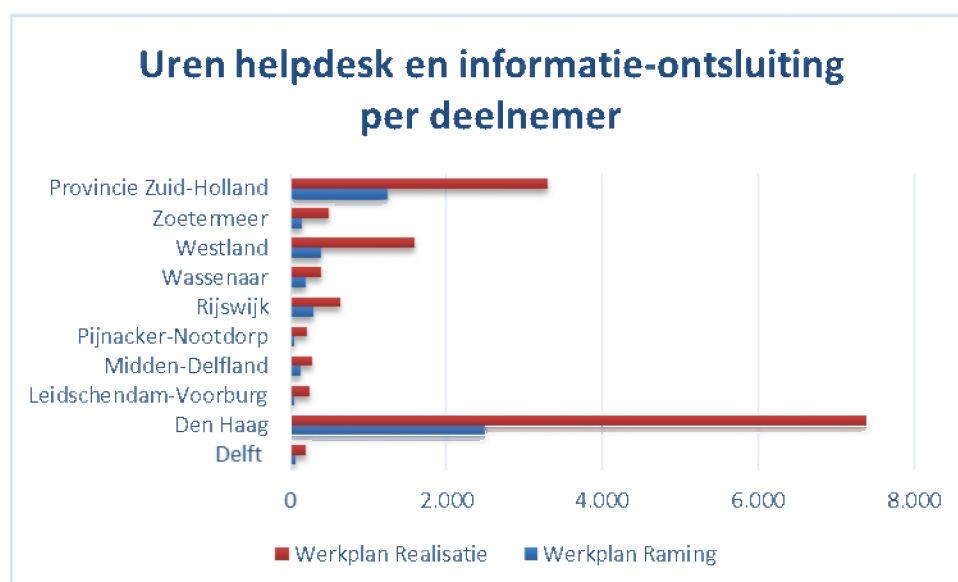
Belangrijkste oorzaak voor een intensivering op deze inzet is een toename van de vraag naar *dossierinzage en dossierinformatie*. De behoefte aan informatie over dossiers is groot en neemt nog steeds toe. Ten opzichte van 2016 is in 2017 het aantal verzoeken om informatie uit bodem en milieudossiers met circa 70% toegenomen (grafiek 5).

Grafiek 5 Inzet helpdesk en informatie-ontsluiting

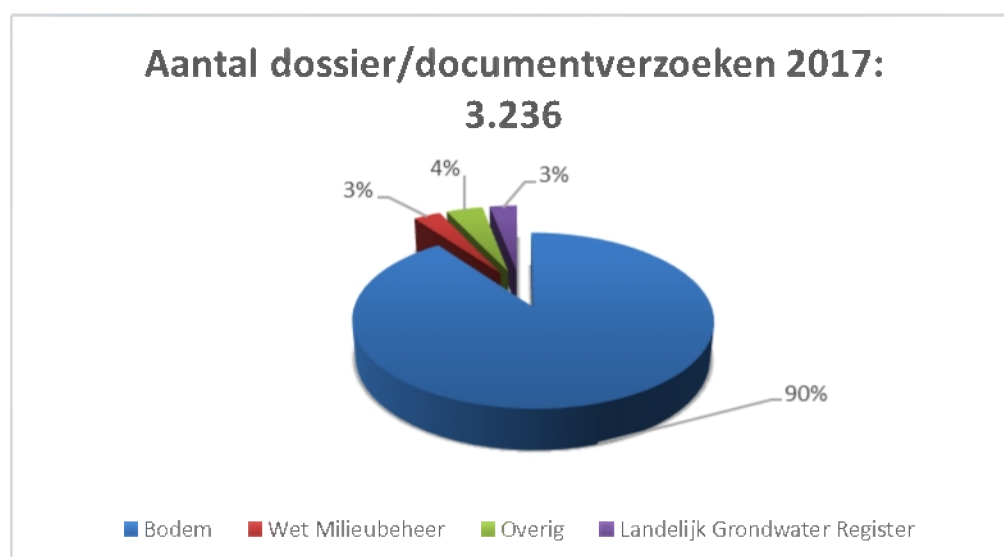
Navolgend is een grafische weergave opgenomen van de onderlinge verdeling van de inzet op informatie-ontsluiting en helpdeskvragen. Met afstand de grootste afnemer is gemeente Den Haag, gevolgd door de provincie Zuid-Holland. Uit de grafische weergave blijkt dat de onderlinge verdeling tussen werkplanraming en realisatie niet significant afwijkt en dat terwijl de absolute omvang bijna is verdrievoudigd. De toename in informatievragen doet zich derhalve over de gehele linie min of meer gelijk voor.

Grafiek 6 Inzet helpdesk en informatie-ontsluiting per deelnemer

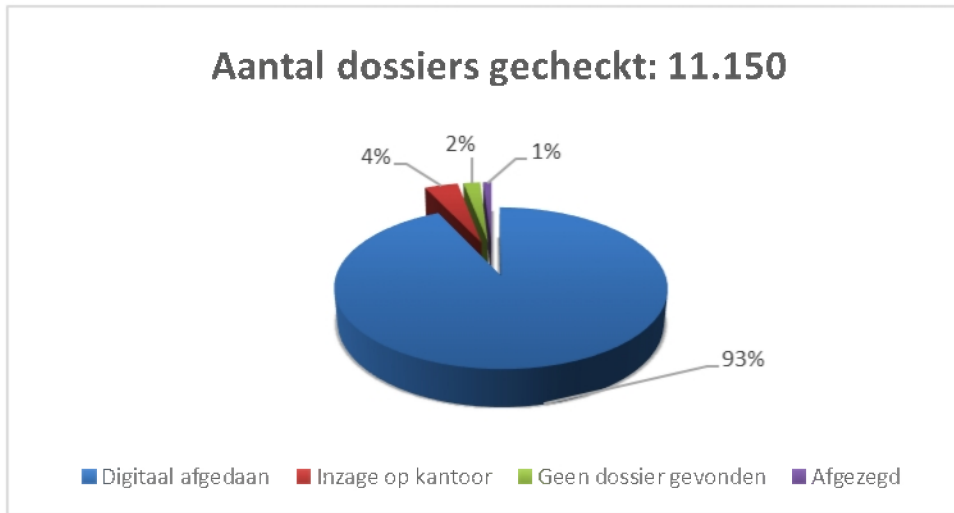
Uit de hierna volgende grafieken 6 en 7 blijkt dat het daarbij om grote aantallen informatieverzoeken gaat. Daarbij betreft het in bijna 90% van de gevallen informatie uit bodemdossiers.

Grafiek 7 Aantal dossier/documentverzoeken

Grafiek 8 Aantal dossiers gecheckt

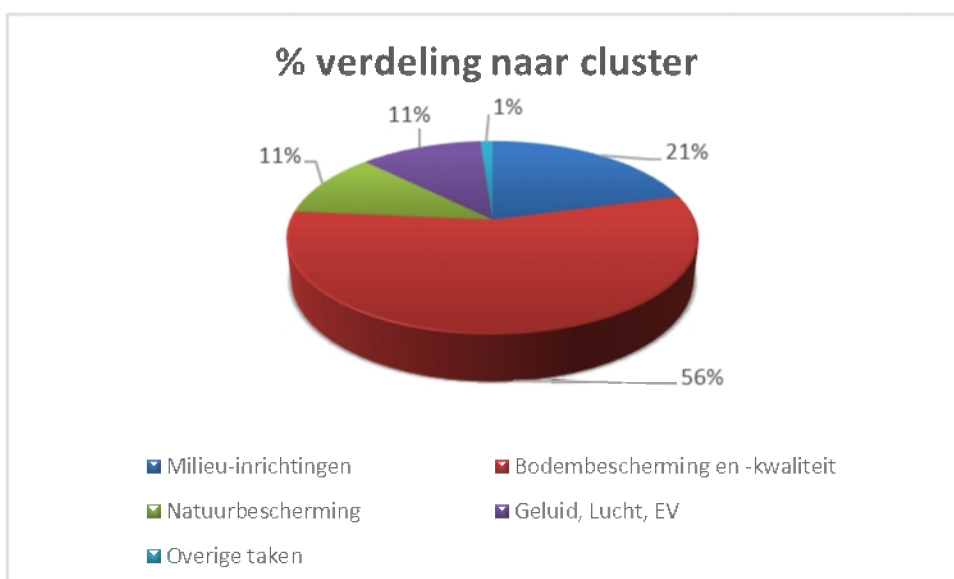
Om de nog steeds toenemende vraag naar milieu- en bodeminformatie efficiënter te maken en minder arbeidsintensief is het wenselijk dit proces meer te digitaliseren zodat aanvragers zelf de gezochte informatie kunnen opzoeken. Tweede helft 2017 is een start gemaakt om de mogelijkheden hiervoor te bezien.

3.2.2.7 Totaalbeeld

Het jaar 2017 was qua taakuitvoering een intensief, doch beheersbaar jaar. Er is beduidend meer werk verzet dan vooraf werd verwacht, maar er zijn (mede door additionele opdrachten) geen directe problemen ontstaan. Nieuwe of gewijzigde taken (zoals vuurwerkverkoop, evenementen en groene regelgeving) zorgden voor interessante uitdagingen in de taakuitvoering. Uitvoering van taken heeft niet geleid tot bestuurlijke knelpunten. Tweede helft 2017 is een start gemaakt om te bezien of de toenemende vraag naar dossierinformatie kan worden beheerst door meer informatie actief aan de buitenwereld beschikbaar te stellen, bijvoorbeeld in de vorm van geo-informatie. Deze ontwikkeling loopt door in 2018.

In grafiek 9 is een grafische weergave opgenomen van de onderlinge verdeling van de verschillende clusters (werkvelden) voor wat betreft de gerealiseerde aantallen in 2017.

Grafiek 9 Procentuele verdeling naar cluster op basis van gerealiseerde aantallen.

3.2.2.8 Kritische Prestatie Indicatoren T&V

Monitoring van de taakuitvoering gebeurt aan de hand van een door het bestuur vastgesteld dashboard met indicatoren (KPI). Het betreft voor het programma T&V een drietal KPI's, te weten *het gerealiseerde werkvolume* (opgenomen in bijlage 9.3), *de tijdigheid en het resultaat van bezwaar- en beroepszaken*.

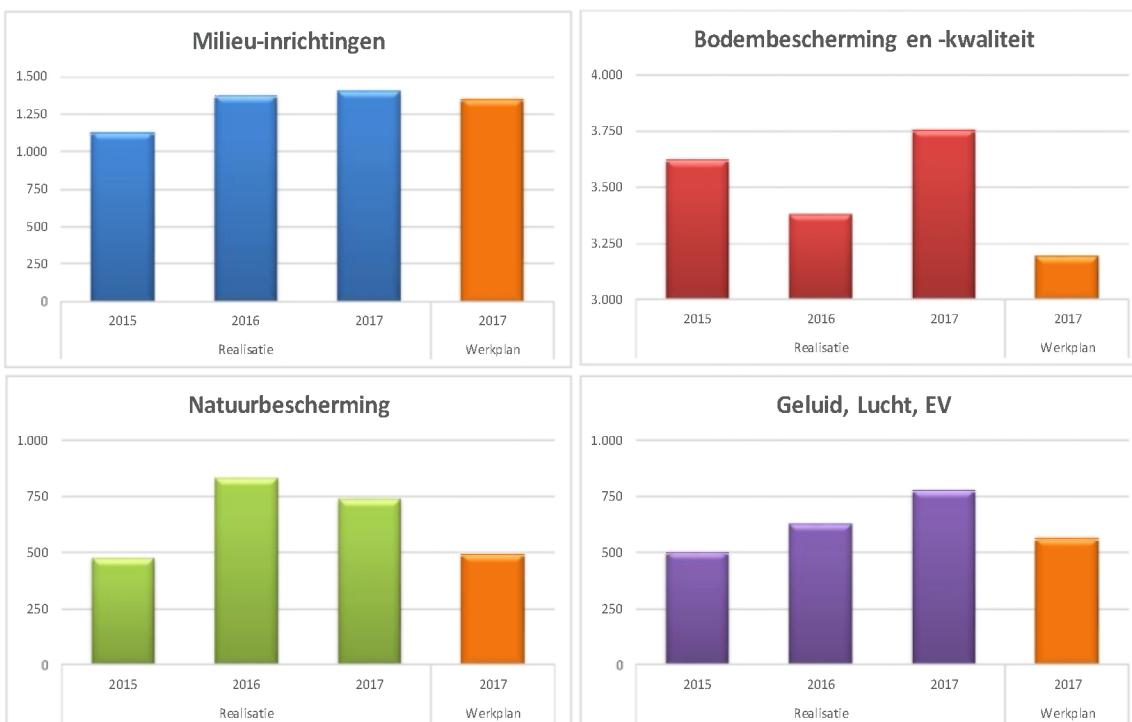
Gerealiseerde werkvolume

Het totaal aantal uitgevoerde zaken binnen het programma T&V ligt ruim boven de raming. Dit is mede het gevolg additionele werkzaamheden van de provincie Zuid-Holland. Daarbij moet worden opgemerkt dat de taakuitvoering voor het programma T&V grotendeels vraagafhankelijk is, waardoor de eigen invloed op het werkvolume beperkt is. De economische situatie is daarbij van grote invloed waardoor de vraag in komende jaren weer kan afwijken van de huidige situatie.

Opgemerkt wordt dat het groter aantal afgehandelde zaken niet in alle gevallen leidt tot een daadwerkelijk hoger werkvolume. Door een scherpe sturing op zaakgericht werken wordt in een aantal gevallen eerder een nieuwe zaak aangemaakt, waar in het verleden soms meerdere activiteiten binnen eenzelfde zaak worden afgerond. Daardoor wordt hetzelfde werkpakket opgedeeld in iets meer zaken zonder dat het volume toeneemt. Deze beweging heeft een positief effect op de kengetallen voor het opvolgende jaar, want die zullen over het geheel genomen dan een neerwaartse trend laten zien. Ook zijn in 2017 in verhouding meer kleinere zaken uitgevoerd ten opzichte van het aantal grote zaken, zodat het hoger aantal gerealiseerde zaken deels wordt veroorzaakt door meer zaken met een laag kengetal.

In grafiek 10 is grafisch het aantal zaken per cluster of werkveld gepresenteerd over de afgelopen jaren qua realisatie en over 2017 qua werkplanraming. Voor het cluster 'natuur' (groene taakuitvoering) was de afgelopen jaren sprake van een incidentele piek in de werklust als gevolg van de nieuwe Natuurbeschermingswet. Een deel van de volumetoename voor het programma T&V houdt verband met een gestage overdracht van taken door deelnemers.

Grafiek 10 Aantal gerealiseerde zaken per cluster

Tijdigheid

De indicator *tijdigheid* van de taakuitvoering is ODH-breed uitgewerkt voor die procedures waarvoor wettelijk vastgestelde termijnen gelden. Hierbij is onderscheid gemaakt in reguliere en uitgebreide procedures. Uit het overzicht blijkt dat de tijdigheid voor reguliere procedures hoger scoort dan die voor de uitgebreide procedures. Bij de uitgebreide procedure geldt voor het product *omgevingsvergunning* dat in een belangrijk aantal gevallen het zorgen dat de aanvraag compleet, volledig en op voldoende niveau is meer tijd vraagt dan binnen de procedure beschikbaar is. De ingediende aanvragen zijn veelal van onvoldoende niveau. Er vindt dan een afweging plaats of een bedrijf meer tijd krijgt om tot een vergunbare aanvraag te komen of dat ten behoeve van de afronding binnen de behandelingstermijn een weigering of buiten behandeling wordt afgegeven.

Voor de KPI tijdigheid is geen absolute norm vastgesteld. In het algemeen moeten aanvragen tijdig, dat wil zeggen binnen de wettelijk geldende termijnen, worden afgehandeld. Voor een beperkt aantal procedures is sprake van een van rechtswege positief besluit (Lex Silencio Positivo) indien niet tijdig een besluit wordt genomen. Voor de meeste procedures geldt dat niet, maar een aanvrager kan bij niet tijdig besluiten de overheid wel via een dwangsomprocedure dwingen alsnog een besluit te nemen. Er kunnen omstandigheden zijn waarbij aanvragers meer tijd krijgen hun aanvraag op orde te maken of om een zorgvuldig (bestuurlijk) afwegingsproces te doorlopen.

Tabel 3 Tijdigheid zaaktypen T&V

ODH Regulier		2016			2017		
PDC Code	Zaaktypenaam	Aantal	Aantal tijdig	% Tijdig	Aantal	Aantal tijdig	% Tijdig
R01.1 - R02.1	Omgevingsvergunning	31	26	84%	33	29	88%
R10.1	Ontbrandingstoestemming vuurwerkbesluit	28	23	82%	17	16	94%
R06.1 - R12.1	Overige vergunningen	-	-	-	25	23	92%
R13.1	Beschikking ernstige bodemverontreiniging	17	17	100%	31	31	100%
R13.1	Beschikking op nazorgplan	-	-	-	2	2	100%
R13.1	Beschikking op saneringsplan	16	16	100%	22	22	100%
R13.1	Beschikking op saneringsverslag	31	29	94%	19	19	100%
R13.1	Beschikking op saneringsverslag BUS	121	120	99%	143	142	99%
R16.1	Vergunning Ontgrondingswet	1	1	100%	-	-	-
R19.1	Vergunning Waterwet	44	33	75%	55	48	87%
R20.1	Ontheffing grondwaterbeschermingsgebied	68	67	99%	37	37	100%
R21.1 - 2	Ontheffing Wet natuurbescherming	-	-	-	73	63	86%
R22.1	Vergunning Wnb	-	-	-	23	19	83%
R25.1	Beschikking hogere grenswaarden geluid	10	4	40%	-	-	-
Eindtotaal 2016		367	336	92%	480	451	94%

ODH Uitgebreid		2016			2017		
PDC Code	Zaaktypenaam	Aantal	Aantal tijdig	% Tijdig	Aantal	Aantal tijdig	% Tijdig
R01.1 - R02.1	Omgevingsvergunning	36	19	53%	26	11	42%
R13.1	Beschikking ernstige bodemverontreiniging	12	12	100%	12	12	100%
R13.1	Beschikking op saneringsplan	14	14	100%	14	14	100%
R13.1	Beschikking op saneringsverslag	1	1	100%	2	2	100%
R16.1	Vergunning Ontgrondingswet	2	1	50%	2	2	100%
R19.1	Vergunning Waterwet	8	7	88%	15	15	100%
R22.1	Vergunning Wnb	-	-	-	128	121	95%
R25.1	Beschikking hogere grenswaarden geluid	35	31	89%	-	-	-
Eindtotaal 2016		108	85	79%	199	177	89%

NB: voor de uitgebreide procedure Vergunning Nbw zijn 45 zaken buiten beschouwing gelaten vanwege het sluiten van het landelijke Aerijsregister waardoor tijdig afhandelen buiten de invloedssfeer van de ODH lag en onmogelijk was.

Voor de overige producten geldt geen termijn of een servicetermijn, zoals b.v. voor toetsing en advisering als onderdeel van een Wabo procedure. In het zaakstelsel worden de producten per soort geregistreerd (bijvoorbeeld als *toets* of *advies*) zonder een nader onderscheid op basis van de behandelingstermijnen. Uitgezocht wordt of het haalbaar is om uit alle toets- of advieszaken alleen die zaken te destilleren waarvoor een servicetermijn geldt.

Bezwaar- en beroepszaken

In tabel 4 is een overzicht opgenomen van de bezwaar- en beroepszaken binnen het programma T&V. Ten opzichte van het jaar 2016 is vooral het aantal bezwaarzaken beduidend lager. In 2016 werd het aantal bezwaarzaken incidenteel sterk beïnvloed door de Nbw, hetgeen in 2017 veel minder het geval is. Het aandeel provinciale dossiers in bezwaar- en (hoger)beroepszaken is zo'n 85%.

Tabel 4 Overzicht bezwaar- en beroepszaken T&V

Programma T&V	2016			2017		
	Bezwaar	Beroep	Hoger beroep	Bezwaar	Beroep	Hoger beroep
Ongegrond	21	13	2	9	11	3
Deels gegrond, deels ongegrond	10	0	0	0	1	1
Deels niet ontvankelijk/deels ongegrond	0	0	0	2	0	0
Gegrond	32	3	0	1	6	0
Ingestemd met rechtstreeks beroep	4	0	0	1	0	0
Niet-ontvankelijk	4	1	0	7	0	0
Ingetrokken	28	9	1	14	6	0
Ingetrokken/afgewezen	0	0	0	0	2	0
Overgedragen	1	1	0	0	0	0
Toegekend (vovo)	0	0	0	0	0	0
Afgewezen (vovo)	0	0	0	2	5	0
Totaal	100	27	3	36	31	4

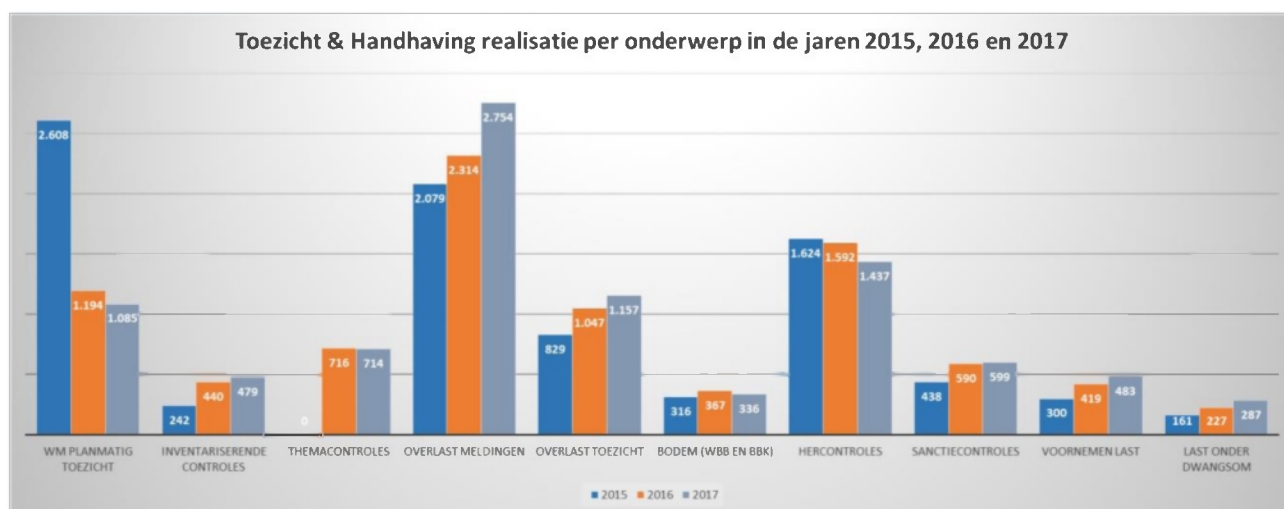
De beroepszaken die gegrond zijn verklaard, betreffen in alle gevallen provinciale dossiers. Het ging daarbij om drie gelijklopende beroepen op basis van de Waterwet wegens het *niet in behandeling nemen van de waterwetaanvragen* en twee gelijklopende beroepen op basis van de Wnb.

3.3 Programma Toezicht en Handhaving

3.3.1 Wat hebben we bereikt in 2017?

Binnen het programma T&H zijn de taken uitgevoerd in lijn met de werkplannen van de opdrachtgevers (zie bijlage 9.4). Het gaat daarbij om de reguliere wettelijke taakuitvoering. Daarbij is het toezicht risicogestuurd en m.b.v. de door de opdrachtgevers meegegeven regionale prioritering uitgevoerd. De ODH heeft daar waar noodzakelijk conform de sanctiestrategie handhavend opgetreden. Voor 2017 werd rekening gehouden met een totaal aantal van 11.779 zaken. Uiteindelijk zijn er 12.550 zaken uitgevoerd.

Grafiek 11 Realisatiecijfers T&V 2015-2017

3.3.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

3.3.2.1 Toezicht

In de planning stonden 1.105 planmatige *integrale controles* en 589 *themacontroles* bij bedrijven. Uiteindelijk zijn er 1.085 integrale controles en 714 themacontroles uitgevoerd en afgerond. Een deel van de *inventariserende controles* (199) is doorgeschoven naar begin 2018 i.v.m. prioritering op *duurzaamheidscontroles bij scholen*.

Er werd rekening gehouden met 1.917 uit te voeren *hercontroles* en dat zijn er 1.437 geworden. Dit komt deels omdat deze pas laat in het jaar zijn uitgevoerd. Een deel van de hercontroles zal in 2018 plaatsvinden. Het naleefgedrag bij de themacontroles lijkt mee te vallen.

Er stonden 637 *sanctiecontroles* gepland; er zijn uiteindelijk 599 sanctiecontroles uitgevoerd moeten worden. Daarnaast is een aantal meer specifieke en projectmatige werkzaamheden verricht zoals:

- *Risico Register Gevaarlijke Stoffen (RRGS)*: de invoer van het RRGS is door alle deelnemers overgedragen. De ODH controleert de inrichtingen die op de risicokaart staan vermeld jaarlijks op naleving van de wetgeving alsmede op de juistheid van de gegevens in het RRGS. Daarnaast kan met dossieronderzoek (mogelijk) vastgesteld worden of gegevens juist zijn ingevoerd;
- Project *vuurwerk*: controle op de naleving van de regels rond opslag en verkoop van consumentenvuurwerk in het laatste kwartaal;
- Controle op *vuurwerkevenementen*;
- Controle op *bodem-energiesystemen (WKO's)*;
- Ketentoezicht op *grondstromen en asbest*.

De inzet op *toezicht bodemsanering* is groter geweest dan geraamd. Bij elkaar genomen zijn er 193 controles uitgevoerd bij ernstige en niet-ernstige saneringen (raming controles 177). Controles in het kader van het *Besluit Bodemkwaliteit* vonden 143 keer plaats versus een raming van 129. Ook op de *sanering van verontreinigingen* die naar aanleiding van een calamiteit of een eindsituatie onderzoek zijn aangetoond (herstelplicht Wm) en *ondergrondse tanksanering* heeft een forse inzet plaats gevonden. Tot slot zijn 23 *gebiedscontroles* uitgevoerd, bedoeld om illegale situaties op te sporen. Dit gebeurt aan de hand van surveillance of aan de hand van waarnemingen van collega toezichthouders.

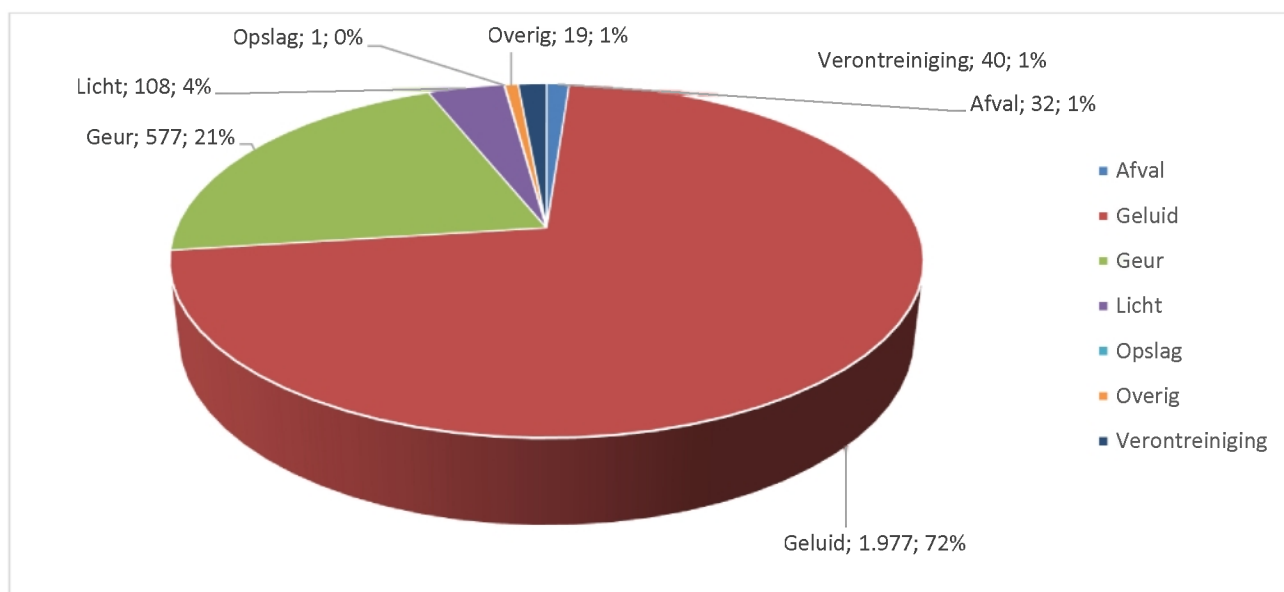
3.3.2.2 Overlast

Voor *overlastsituaties* heeft de ODH een 24-uursbereikbaarheid en met de opdrachtgevers zijn afspraken gemaakt over prioritering en afhandeling. Omwonenden die overlast ondervinden van bedrijven melden via de frontoffice van elke gemeente of via het Zuid-Hollandse milieuklachtennummer dat zij overlast ervaren van een bedrijf. Na contact met een toezichthouder volgt vaak een afspraak om ter plaatse een onderzoek (veelal geluid) uit te voeren en wordt nagegaan of wet- en regelgeving (gedragsvoorschriften) wordt nageleefd.

Bij bedrijven waarbij reeds een dwangsbesluit is opgelegd of waarbij een overtreding moeilijk is vast te stellen krijgt de klager veelal een telefoonnummer ter beschikking waarmee 24/7 uur een wachtdienst-medewerker kan worden opgeroepen om onderzoek in te stellen.

De ODH heeft in 2017 totaal 2.754 overlastmeldingen ontvangen. Deze meldingen komen bij nog lopende zaken waar al overlastmeldingen in behandeling zijn. Het betreft maar liefst 37% meer meldingen dan geprognostiseerd. Van de 2.754 meldingen zijn 1.383 meldingen een melding van *een unieke melder*.

Grafiek 12 Overlastmeldingen per type overlast in 2017

In tabel 5 zijn de aantallen overlastmeldingen van 2014, 2015, 2016 en 2017 naast elkaar gezet.

Tabel 5 Aantal overlastmeldingen

Soort melding	2014	2015	2016	2017	Vershil 2017-2016
Afval	71	43	36	32	-4
Geluid	1.243	1.503	1.598	1.977	379
Geur	617	408	582	577	-5
Licht	44	69	57	108	51
Opslag	9	2	3	1	-2
Overig	39	28	26	19	-7
Verontreiniging	23	26	12	40	28
Totaal	2.046	2.079	2.314	2.754	440

Naar aanleiding van overlastmeldingen zijn er 1.157 controles uitgevoerd op het specifieke overlastaspect van de melding. Dat is 40% meer dan gepland. Ongewone voorvallen zijn 79 maal ingediend. Dit is iets minder dan gepland. Dit betreft vaak storingsmeldingen van bedrijven waardoor overlast is ontstaan. Naar aanleiding van 18 van deze voorvallen is toezicht uitgevoerd.

In tabel 6 zijn de aantallen overlastmeldingen over 2016 en 2017 opgesplitst per deelnemer weergegeven.

Tabel 6 Aantal overlastmeldingen per deelnemer

Deelnemer	2016	2017	Vershil 2017-2016
Delft	128	193	65
Den Haag	1.606	1.867	261
Leidschendam-Voorburg	16	14	-2
Midden-Delfland	23	24	1
Pijnacker-Nootdorp	54	57	3
Provincie Zuid-Holland	28	19	-9
Rijswijk	48	39	-9
Wassenaar	41	16	-25
Westland	292	396	104
Zoetermeer	78	129	51
Totaal	2.314	2.754	440

Een eerste grove analyse laat zien dat de trend van meer overlastmeldingen over inrichtingen zich doorzet.

De ODH is goed bereikbaar voor overlastmeldingen. Bewoners in het verzorgingsgebied van de ODH kunnen bij milieuklachten deze indienen per telefoon, e-mail of via een klachtenformulier op de ODH-website. Van deze laatste mogelijkheid wordt steeds vaker gebruik gemaakt. Voor een specifiek dossier heeft de ODH een *Web App* ontwikkeld waar in korte tijd bijna 100 meldingen mee zijn geregistreerd. De ODH gaat onderzoeken of deze *Web App* een bredere toepassing kan krijgen in de toekomst. Buiten kantooruren kunnen bewoners ook terecht bij de centrale meldkamer van de milieudienst Rijnmond DCMR of de 24-uurs wachtdienst van de ODH.

De ODH is bij het zaaktype *overlastmeldingen* nagenoeg geheel vraagvolgend en heeft (uitgaande van verder gelijkblijvende omstandigheden) geen invloed op het aantal inkomende klachten. De toename kan mogelijk het gevolg zijn van de laagdrempeligheid van *melden per internet* in combinatie met een goede bereikbaarheid en het fenomeen van het zijn van *een nieuwe dienst* die in de optiek van bewoners wellicht *nieuwe kansen* biedt. Door de groeiende rol van internetverkeer in de komende jaren zouden de aantallen inkomende klachten misschien nog wel kunnen toenemen.

Door het zaakgericht werken en een bijbehorende zorgvuldige registratie is managementinformatie steeds beschikbaar en kan aan deelnemers relevante informatie worden gegeven zoals de hoeveel klachten in een bepaalde periode, op welk deel van het verzorgingsgebied klachten betrekking hebben, over welk aspect wordt geklaagd, over hoeveel bedrijven wordt geklaagd en hoeveel bewoners zich gehinderd voelen. Zo wordt ook beter zichtbaar wat voorheen alleen in (niet zelden nog papieren) dossiers of aantekeningen terug te vinden was.

Kijkend naar de aantallen geregistreerde klachten in de afgelopen jaren valt op dat aantallen weliswaar hoger zijn, maar dat klachtenpatronen en het gemiddeld aantal klachten per bedrijf over de gehele linie niet significant afwijken.

Wat wel opvalt is dat net als in voorgaande jaren een beperkt aantal bedrijven verantwoordelijk zijn voor een groot deel van de overlastsituaties. Veel van deze klachten zijn niet te voorkomen omdat de dienst over een langere periode een beeld moeten vormen over de ernst en omvang van de gemelde overlast om als basis te dienen voor besluiten over eventueel te nemen maatregelen en handhaving. De ODH streeft er altijd naar dergelijke 'probleemdossiers' snel maar ook zorgvuldig af te sluiten. Hierbij is niet uit te sluiten dat zich nieuwe situaties aandienen. Tot slot is er een beperkt aantal zaken waar bewoners zich niet wensen neer te leggen bij de uitkomst van klachtenonderzoek door de ODH en op dagelijkse basis klachten blijven indienen. Om dergelijke situaties te beslechten, stuurt de ODH in de regel aan op voor bezwaar- en beroep vatbare besluiten en in overleg met het bevoegd gezag het naar de toekomst buiten behandeling laten van deze klachten.

3.3.2.3 Duurzaamheid

Controles op duurzaamheid

Het aantal energie/duurzaamheidscontroles is ogenschijnlijk achter gebleven ten opzichte van de planning (64/85). De controles zijn echter allemaal reeds uitgevoerd in en worden in 2018 verder administratief afgerond. Hierdoor staat een aantal controles nog niet in de tabel als afgerond.

Uitgangspunt van deze controles was uitleg geven aan ondernemers van de wettelijke verplichtingen zoals omschreven in de artikelen 2.14 en 2.15 van het Activiteitenbesluit. De controles richtten zich op het totale energieverbruik van het bedrijf en de verplichting tot het nemen van energiebesparende maatregelen die zich in vijf jaar of minder terug verdienen en betreffen de thema's: *verlichting, verwarming en ventilatie en energiemonitoring*.

Programma duurzaamheid

De ODH bewandelt diverse paden om vanuit de kerntaken meer bij te dragen aan een duurzamere leefomgeving. Duurzame ontwikkeling is op veel thema's een integrale opgave voor de regio. Uitgangspunt is om gemeenten en provincie te ondersteunen bij het halen van duurzaamheidsdoelstellingen. Te denken valt aan thema's die lokale grenzen overschrijden zoals *milieurendement* (energie en grondstoffen) en de *milieudruk* (op klimaat en kwaliteit lucht, water en bodem). Een gezonde leefomgeving draagt bij aan een aantrekkelijke vestigings- en verblijfsregio. Ook mogen duurzaamheidsambities niet belemmerd worden door wet- en regelgeving.

In het AB van november 2015 is het Duurzaamheidsprogramma van de ODH gepresenteerd waarin diverse projecten zijn beschreven die de ODH in 2016 en 2017 heeft opgepakt namelijk:

- Energiebesparingsaanpak kantoren; ontwikkelen ontzorgingsaanpak;
- Optimalisatie WKO-systemen;
- Aanpak Energiebesparingsplichtige Bedrijven;
- Energiebesparingsaanpak Datacentra;
- Opleidingsplan ODH;
- Bijdrage aan MJA-3;
- Optimalisatie WKO-systemen voor glastuinbouw;
- Verbeteren communicatie- en informatievoorziening bedrijven.

Niet opgenomen in het duurzaamheidsprogramma, maar ook opgepakt door de ODH zijn:

- Energiebesparing bij Scholen (Financiering door ministerie van I&M via OD.nl);
- EED.

EED

Sinds 2016 geldt voor veel bedrijven een auditverplichting in het kader van de Europese Energie-Efficiency Richtlijn (EED). De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland heeft in 2016 alle ondernemingen aangeschreven die volgens gegevens uit de Kamer van Koophandel onder de werkingssfeer van de *Tijdelijke Regeling EED* vallen. Om een inschatting te maken welke van de aangeschreven ondernemingen individuele bedrijven zijn en welke concerns met meerdere vestigingen, is een rekenmethode bedacht om een inschatting te kunnen maken van de werklast voor de ODH voor 2017 en de komende jaren. Bij een conservatieve schatting wordt het aantal te beoordelen locaties afgerond op 2.000 vestigingen (soms van Concernhoofdkantoren in Haaglanden, filialen in Haaglanden en individuele bedrijven).

De EED cyclus heeft een termijn van 4 jaar waarna opnieuw een energie-audit moet worden uitgevoerd en aangeboden aan het bevoegd gezag. Dit betekent dat gemiddeld voor 500 inrichtingen in Haaglanden per jaar de energie-audits en eventuele plannen van aanpak zouden moeten worden beoordeeld, steekproefsgewijs inrichtingen gecontroleerd en gegevens vastgelegd. Het aantal EED controles en te beoordelen rapportages is daarmee aanmerkelijk hoger dan verwacht.

In 2017 is veel tijd gestoken in het implementeren van de EED-regeling. De werkzaamheden bestaan uit het beoordelen welke bedrijven er al dan niet onder, vallen, het behandelen van informatievragen die vaak gepaard gaan met een bedrijfsbezoek zonder dat er een controlezaak uit voort komt, het uitzoeken hoeveel vestigingen/filialen van een concern er binnen het beheersgebied van de ODH vallen en de gezamenlijke werkzaamheden voor het landelijk kernteam van energie/duurzaamheidsspecialisten met de daaruit voortvloeiende concerncontroles.

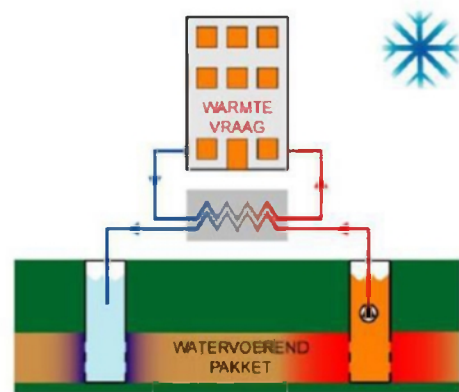

In totaal zijn er in 2017 186 EED en 26 MJA controles uitgevoerd.

Optimalisatie WKO-systemen kantoren en optimalisatie WKO glastuinbouw

De ODH heeft bij 33 kantoren de open WKO gecontroleerd. Warmte- en koudeopslag (WKO) is een methode om energie in de vorm van warmte of koude op te slaan in de bodem. De techniek wordt gebruikt om gebouwen te verwarmen en/of te koelen. Daarnaast is ook bij negen glastuinbouwbedrijven de open WKO bekeken. Van de 42 installaties functioneren er negen goed, 24 gemiddeld en negen slecht. Met de juiste aandacht van de gebruiker en doorvoering van maatregelen met een geringe investering kunnen bestaande klimaatinstallaties met bodemenergiesystemen – die gemiddeld functioneren – relatief eenvoudig worden geoptimaliseerd. Installaties die slecht functioneren vergen vaak een complexere aanpak en een grotere investering.

Belangrijkste conclusie: een beter beheer verhoogt het rendement. Niet alleen een goed ontworpen klimaatinstallatie plus een geoptimaliseerde regeling zijn van belang voor een goed functionerende WKO. Ook actief beheer en sturing op het energieverbruik zijn daarvoor noodzakelijk. Wanneer het functioneren van WKO bij kantoren wordt vergeleken met WKO in de tuinbouwsector, komt duidelijk naar voren dat men in de tuinbouw de financiële meerwaarde van koeling en verwarming met een WKO daadwerkelijk inziet. Immers; lagere energiekosten dragen bij aan lagere productiekosten ofwel een hogere winst. Ook is in de tuinbouwsector de specifieke kennis en interesse bij de gebruiker aanwezig om dit bespaarpotentieel volledig te verzilveren. De gebruiker of beheerder van een kantoor ontbeert vaak de specifieke kennis rondom de techniek en kan niet overzien of zijn of haar installatie optimaal functioneert. Hierdoor mist bij degene die de energierekening betaalt de urgentie om in actie te komen en maatregelen door te voeren. Er wordt met name gelet op het klimaatcomfort en het voorkomen van storingen.

Uit de rapportage komt een hoog besparingspotentieel naar voren. Op dit moment is het echter nog niet mogelijk om het geheel volledig te kwantificeren.

Energiebesparing bij scholen

Namens de gemeenten in de regio Haaglanden controleert de ODH de scholen op het naleven van de erkende wettelijke maatregelen op het gebied van energiebesparing die zijn vastgelegd in het Activiteitenbesluit. Daarnaast willen sommige gemeenten de scholen stimuleren extra maatregelen te treffen om nog duurzamer te opereren.

Daar waar mogelijk is aangesloten bij initiatieven van de gemeenten. In de gemeente Westland wordt tijdens de bezoeken ook de Energy Challenge, een energiestrijd tussen basisscholen, onder de aandacht gebracht. De gemeente Delft heeft het scholenbestand onder de loep genomen en op basis van bouwjaar en energieverbruik scholen geselecteerd die men graag bezocht ziet. De gemeente Den Haag laat dit jaar naar iedere school in de gemeente een onderzoek uitvoeren wat er nodig is om in 2040 klimaatneutraal te zijn. Met de gemeente is afgesproken dat de erkende maatregelen onderdeel van het onderzoek uitmaken. In Zoetermeer brengt de gemeente bij een geselecteerd aantal scholen het energielabel in kaart. De toezichthouders van de ODH sluiten zoveel als mogelijk aan bij die bezoeken.

Het eindresultaat is dat de scholen minimaal voldoen aan de Erkende maatregelenlijst (EML) zoals verbonden aan het Activiteitenbesluit maar liever nog worden er verdergaande maatregelen genomen om zo bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen van de betreffende gemeente.

Basisscholen

- Bezocht 78 basisscholen: gemiddeld verbruik 48.218 kWh en 14.769 m³ gas;
- 29 (39%) boven de grens van 50.000 kWh en/of 25.000 m³;
- 12 van de 29 (40%) voldoen nog niet aan de erkende maatregelen.

Middelbare scholen

- Bezocht 15 middelbare scholen: gemiddeld verbruik 239.621 kWh en 50.263 m³ gas;
- 14 (93%) boven de grens van 50.000 kWh en/of 25.000 m³;
- 10 van de 14 (71%) voldoen nog niet aan de erkende maatregelen.

De resultaten zijn eind 2017 in een aparte voortgangsrapportage aan het DB van de ODH aangeboden.

3.3.2.4 Handhaving

Bestuurlijke en de strafrechtelijke handhaving staan in principe naast elkaar en hebben elk een eigen functie. Er wordt gehandeld conform de sanctiestrategie waarbij de inzet van het instrumentarium afhankelijk is van de ernst van de overtreding in relatie tot het gedrag van de overtreder.

De inzet op de handhaving is hoger uitgevallen dan van te voren is ingeschat. Er waren 504 voornemens en lasten geraamd terwijl er uiteindelijk 770 voornemens en lasten noodzakelijk zijn geweest. Dit is net als in voorgaande jaren weer een forse stijging. Een te conservatieve raming kan één van de oorzaken zijn. Maar ook het lagere naleefgedrag, namelijk het vaker constateren van overtredingen bij de eerste integrale controles plus het feit dat bij grote overschrijdingen in geluidsonderzoeken n.a.v. van de vele overlastmeldingen tegenwoordig de waarschuwing wordt overgeslagen en meteen wordt overgegaan op een dwangsom. Nog steeds blijken vaak grotere stookinstallaties (gedeeltelijk) niet te zijn gekeurd en zien ondernemers het belang van keuren niet in en schuiven de keuringen voor zich uit.

Bij de ODH zijn een aantal Buitengewone opsporingsambtenaren (Boa's) in dienst. De Boa's voeren zelfstandig of in samenwerking met politie en justitie strafrechtelijke onderzoeken uit op het gebied van de milieuwetgeving. Vanaf 1 januari 2014 wordt de Bestuurlijke Strafbeschikking Milieu (BSB-m) in pilotvorm als handavingsinstrument ingezet op een limitatief aantal soorten overtredingen. Binnen Haaglanden zijn gedurende 2017 totaal 19 BSB-m's opgelegd voor overtredingen van de geluidsnormen (11), bodem (7) en vuurwerkopslag (1). Onafhankelijk daarvan 19 processen verbaal opgemaakt voor geluid (10), bodem (6), vuurwerk (2) en Wm (1).

3.3.2.5 Overige taken

In de werkplannen 2017 is tijd ingeruimd geweest voor een aantal zogenaamde *overige taken* waaronder o.a. *ondersteuning van bestuur en beleidsafdelingen, bouwtoezicht, participatie in netwerken en/of externe overleggen, inbreng in crisisorganisatie*. In dit kader is de samenwerking met ketenpartners als waterschappen, ILT, ISZW, politie en OM verder uitgebouwd. De samenwerking met de GGD heeft meer concrete vorm gekregen in het formeel vastleggen van onderlinge werkafspraken.

Samen met de LTO wordt informatie gegeven over milieuwet- en regelgeving. Glastuinbouwondernemers die gebruik maken van assimilatiebelichting kunnen gebruik maken van een SMS-berichtsenservice. Abonnees ontvangen verspreid over het assimilatie seizoen diverse gratis SMS berichten die hen herinneren aan de juiste toepassing van de wet- en regelgeving.

Het Haags Economisch Interventie Team (HEIT) is een samenwerkingsverband tussen gemeente, politie, douane, belastingdienst, energiebedrijf Stedin, Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), UWV en Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In 2017 is de ODH bij 37 gezamenlijke controles aanwezig geweest. Hiermee levert de ODH een bijdrage aan het terugdringen van de zogenoemde georganiseerde en ondermijnende criminaliteit.

Bij een aantal deelnemers is intensief geadviseerd t.a.v. evenementenbeleid en individuele evenementenvergunningen.

3.3.2.6 Totaalbeeld

Het jaar 2017 was qua taakuitvoering een druk jaar. Het totaal aantal uitgevoerde zaken binnen het programma T&H ligt circa 6% boven de prognose. Met name het grote aantal overlastzaken en handavingszaken is hier debet aan. 199 inventariserende controles zijn niet in 2017 meer uitgevoerd maar zullen in het eerste kwartaal van 2018 worden opgepakt. Verder is het planmatig toezicht uitgevoerd conform prognose.

3.3.2.7 Kritische Prestatie Indicatoren T&H

Monitoring van de taakuitvoering gebeurt aan de hand van een door het bestuur vastgesteld dashboard met indicatoren (KPI). Het betreft voor het programma T&H een viertal KPI's, te weten *het gerealiseerde werkvolume, overlastmeldingen uitgesplitst naar oorzaak, naleefgedrag en het resultaat van bezwaar- en beroepszaken*. Het naleefgedrag wordt in deze rapportage gedefinieerd als het percentage bedrijven waarbij bij de eerste controle geen overtredingen wordt geconstateerd. Monitoring en analyse t.a.v. trends zal in de komende jaren uiteraard plaatsvinden vooral in relatie tot de jaarlijkse evaluatie van de risicomethodiek.

In tabel 7 is een overzicht opgenomen van de bezwaar- en beroepszaken binnen het programma T&H en in de tabellen 8 en 9 een overzicht van het naleefgedrag.

Tabel 7 Overzicht bezwaar- en beroepszaken T&H

Programma T&H	2016			2017		
	Bezwaar	Beroep	Hoger beroep	Bezwaar	Beroep	Hoger beroep
Ongegrond	21	2	0	18	6	0
Gegronnd	4	1	0	1	2	0
Niet-ontvankelijk	6	1	1	1	0	0
Ingetrokken	6	0	0	6	2	1
Totaal	37	4	1	26	10	1

Tabel 8 Naleefgedrag

Product-code	Product	Onderdeel	Cat.	Percentage naleving na eerste controle	
				2016	2017
Toezicht - Controle Inrichting (preventief)					
T01.5	Integrale controle	Wm-regulier	1	90%	91%
			2	71%	68%
			3	48%	53%
			4	48%	57%
				96%	95%
		Gestapeld toezicht		52%	39%
T01.6	Opleveringscontrole	Opleveringscontrole		80%	55%
T03.1	Inventarisatie bedrijven	Inventarisatie bedrijven		81%	93%
T01.4	Deelcontrole	Assimilatie		78%	60%
		Energie/duurzaamheid		100%	100%
		Externe veiligheid		70%	50%
		Grondwateronttrekking		93%	100%
		Indirecte lozingen PZH		96%	50%
		Metten/Verificatie		100%	0%
		Nazorg stortplaatsen		100%	79%
		Thema controle Afscheiders-GA		0%	95%
		Thema controle Afvalbeheer		99%	83%
		Thema controle Afvalstoffen		96%	97%
		Thema controle Afvalwater		63%	90%
		Thema controle Asbest		0%	72%
		Thema controle Asbestdaken		0%	100%
		Thema controle Basisonderwijs		0%	89%
		Thema controle Duurzaamheid		100%	100%
		Thema controle Grondverzet		97%	100%
		Thema Koeling-Energieverbruik		0%	100%
		Thema controle Mest		90%	87%
		Thema controle Opslag stoffen		69%	69%
		Thema controle Opslagtanks-Wasplaatsen		0%	67%
		Thema controle Sputcabines-VOS		0%	90%
		Thema controle Stookinstallaties		56%	75%
		Thema controle Veiligheid		0%	84%
		Thema controle Voortgezet onderwijs		0%	55%
		Vuurwerkopslag		93%	94%
		WKO-afdichting		90%	100%
		WKO-boorcontrole		100%	90%
WKO-gesloten		96%	76%		
WKO-regulier		68%	70%		
WKO-start-up		46%	71%		
T01.1	Administratieve controle preventief	Administratief toezicht		74%	71%
Toezicht - Overig					
T05.1	Beoordeling rapportage verplichting	EED		100%	100%
		MJA		0%	100%
		Natte koeltorens		92%	95%
		Programma van eisen upd		80%	85%
		WKO-administratief		62%	62%
T05.2	Beoordeling E-PRTR-rapportage	E-PRTR		100%	90%
T04.1	Controle mobiele puinbreker	Mobiele puinbreker		100%	100%
T04.2	Controle vuurwerkevenement	Vuurwerkevenement		100%	95%
T03.3	Gebiedscontrole specifieke wetgeving	Controle PMV		100%	89%
Overlast					
T01.2	Aspectcontrole	Handhavingsverzoek		100%	75%
		Melding overlast (klacht)		69%	70%
		Ongewoon voorval		78%	64%
T12.1	Controle geluidhinder	Evenementen		0%	100%
Bodem bescherming- en kwaliteit					
T09.1	Controle bodemsanering wbb	Bodemsanering ernstig		87%	89%
		Bodemsanering niet ernstig		81%	84%
		Nazorglocatie actief		100%	0%
		Nazorglocatie niet actief		100%	94%
T09.2	Controle bodemsanering niet wbb	Herstelplicht Wm		60%	69%
		Tanksanering ondergronds		86%	70%
T09.4	Controle toepassing grond- en bouwstoffen	Besluit Bodemkwaliteit		74%	78%
T09.5	Controle ontgrondingen	Ontgrondingen		100%	0%
T09.6	Controle lozen buiten inrichting	Lozingen buiten inrichting		90%	83%
T10.1	Gebiedscontrole bodembescherming	Gebiedscontrole bodembescherming		73%	48%

Het naleefgedrag wordt in deze rapportage gedefinieerd als het percentage bedrijven waarbij bij de eerste controle geen overtredingen wordt geconstateerd.

Tabel 9 Naleefgedrag belangrijkste producten 2015-2017

Product-code	Product	Onderdeel	Cat.	Percentage naleving na eerste controle		
				2015	2016	2017
Toezicht - Controle Inrichting (preventief)						
T01.5	Integrale controle	Wm-regulier	1	83%	90%	91%
			2	74%	71%	68%
			3	52%	48%	53%
			4	74%	48%	57%
		Gestapeld toezicht		30%	52%	39%
T01.2	Aspectcontrole	Melding overlast (klacht)		55%	69%	70%
T09.1	Toezicht bodemtaken (gemiddeld)	Wet Bodembescherming (ernstig en niet ernstig) en Besluit Bodemkwaliteit		71%	81%	84%
T09.2						
T09.4						

Voor het trekken van conclusies zijn drie jaren nog te kort. Wel wordt sinds 2016 op een meer gedetailleerd niveau per branche gekeken naar trends in het naleefgedrag. Op basis hiervan wordt jaarlijks de risicomethodiek en daarmee het planbare toezicht bijgesteld. Voor 2018 betekent dit o.a. een verzwaring van het toezicht in de slecht scorende glastuinbouwsector.

Regionaal gezien zijn er de volgende opvallende mutaties. De volgende branches stijgen in de prioritering:

- Tankstations (excl. LPG) van hoog naar zeer hoog;
- Jachthavens/-werven van hoog naar zeer hoog;
- Glastuinbouw van hoog naar zeer hoog;
- Auto-demontagebedrijven van gemiddeld naar hoog;
- Dieren (overige dierverblijven) van zeer laag naar gemiddeld;
- Grondhandel, -depot/baggerdepot van zeer laag naar gemiddeld.

De onderstaande branches dalen allen in de prioritering van gemiddeld naar zeer laag:

- Loon/hoveniersbedrijf;
- Auto- en autoschadeherstelbedrijven;
- Bouwmarkten/tuincentra;
- Supermarkten/groothandel voedingsmiddelen.

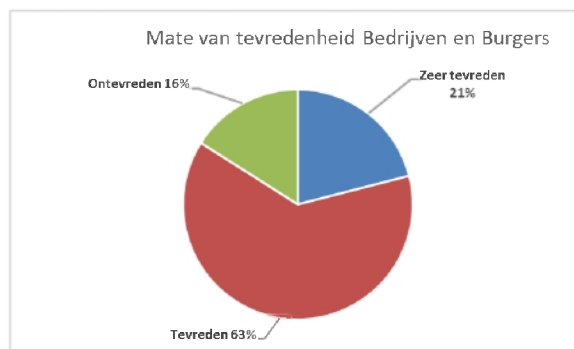
3.4 Klanttevredenheidsonderzoek

3.4.1 Resultaten T&V

In de tweede helft van 2017 is een klanttevredenheidsonderzoek (KTO) uitgevoerd, waarbij 20% van het aantal in 2017 afgehandelde zaken is onderzocht. Het onderzoek kan daarmee representatief genoemd worden. In totaal zijn 1.271 zaken in het KTO uitgevraagd, waarbij een respons is behaald van 28% (357 zaken). Dit betreft zowel afgehandelde zaken voor de deelnemers in de ODH als ook voor bedrijven en particulieren. In de onderstaande figuur is het resultaat van het KTO schematisch weergegeven.

Analyse respons

Uit de resultaten van het KTO blijkt dat 84% van de respondenten tevreden is, waarvan zelfs 21% zeer tevreden. Van de respondenten gaf 16% aan ontevreden te zijn met de dienstverlening. Als motivatie voor de ontevreden reacties worden met name de aspecten snelheid, communicatie en juistheid genoemd. In het kader van de continue verbetering van onze taakuitvoering worden bovengenoemde aandachtspunten meegenomen in onze kwaliteitsplannen. De zeer tevreden reacties worden veelal veroorzaakt door aspecten snelheid, communicatie, deskundigheid en de oplossings- en resultaatgerichtheid van de medewerker. Dit zijn aspecten die we zullen borgen in de wijze waarop we onze taken uitvoeren.

Figuur 1 Resultaat klanttevredenheidsonderzoek 2017 T&V

kader van de Wet milieubeheer maar om bijvoorbeeld overlast in de openbare ruimte. In het kader van de continue verbetering van onze dienstverlening is contact opgenomen met de ontevreden respondenten met als doel te onderzoeken of preventieve maatregelen genomen kunnen worden. Na contact met de ontevreden respondenten blijkt dat in een aantal gevallen de nadere toelichting leidt tot verandering van standpunt.

De zeer tevreden reacties worden veelal veroorzaakt door tijdigheid van het ontvangen van een reactie en communicatie. In de figuur 5 zijn de oorzaken van de respons zeer tevreden en ontevreden zijn illustratief weergegeven.

Figuur 5: Oorzaken ontevreden en tevreden burgers

4 Paragrafen

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn zeven verplichte paragrafen opgenomen voor provincies, gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen. Deze zijn niet allemaal relevant voor de omgevingsdienst. Om die reden zijn de paragrafen lokale heffingen, grondbeleid en verbonden partijen niet opgenomen.

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie in welke mate de ODH staat is onvoorziene tegenvallers op te vangen. Inzicht in het weerstandsvermogen van de ODH is dus bijzonder belangrijk om de continuïteit van de organisatie te kunnen garanderen. Het weerstandsvermogen kan worden bepaald als het risicoprofiel bekend is. Het risicoprofiel omvat alle onderkende risico's voor de dienst, waarbij per risico de mate van beheersing is vastgesteld om inzicht te verkrijgen in hoeverre een risico daadwerkelijk kan optreden. Vervolgens kan een relatie worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's, waarvoor we geen maatregelen hebben getroffen (de benodigde weerstandscapaciteit) en de middelen en mogelijkheden die we als dienst beschikbaar hebben om niet begrote, substantiële kosten financieel op korte termijn af te kunnen dekken (de beschikbare weerstandscapaciteit).

Als omgevingsdienst streven we na om de impact van de risico's te minimaliseren. Dit betekent dat we een weerstandscapaciteit beogen dat ten minste voldoende is. In de door het Algemeen Bestuur op 27 juni 2016 vastgestelde Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement is een gewenste ratio voor de weerstandscapaciteit vastgesteld tussen de 1,0 en 1,4. Daarnaast is bepaald dat de maximumomvang van de incidentele weerstandscapaciteit is gebaseerd op het risicoprofiel waarbij voor de gekwantificeerde risico's en niet-gekwantificeerde risico's wordt uitgegaan van een maximum van 5% van de bij begroting geraamde structurele exploitatielasten; voor het deel dat uitgaat boven de 5% zijn de deelnemers verantwoordelijk.

Tabel 10 Richtlijnen weerstandscapaciteit

Betekenis ratio	Ratio weerstandscapaciteit
Uitstekend	$> 2,0$
Ruim voldoende	$1,4 < X < 2,0$
Voldoende	$1,0 < x < 1,4$
Matig	$0,8 < X < 1,0$
Onvoldoende	$0,6 < X < 0,8$
Ruim onvoldoende	$< 0,6$

Tabel 11 Weging risicoprofiel (financiële bandbreedte en waarschijnlijkheid)

Klasse Kans (waarschijnlijkheid)

Kans	
1. Zeer klein	1-20%
2. Klein	21-40%
3. Gemiddeld	41-60%
4. Groot	60-80%
5. Zeer groot	81-100%

Klasse Financiële Bandbreedte

Financiële gevolgen	
1. Zeer klein	Financieel risico $x < € 50.000$
2. Klein	$€ 50.000 < x > € 100.000$
3. Gemiddeld	$€ 100.000 < x > € 200.000$
4. Groot	$€ 200.000 < x > € 500.000$
5. Zeer groot	$x > € 500.000$

Met behulp van een risicoscore kunnen risico's worden gerangschikt en wordt inzichtelijk welke risico's het meest belangrijk zijn om te worden beheerst. De risicoscore wordt bepaald door de klassen van kans en gevolg te vermenigvuldigen volgens onderstaande formule, waarbij de maximale score 25 is (5×5).

Tabel 12 Risicomatrix.

		Impact				
		x < € 50.000	€ 50.000 < x > € 100.000	€ 100.000 < x > € 200.000	€ 200.000 < x > € 500.000	x > € 500.000
Kans	Zeer groot (81-100%)	5	10	15	20	25
	Groot (61-80%)	4	8	12	16	20
	Gemiddeld (41-60%)	3	6	9	12	15
	Klein (21-40%)	2	4	6	8	10
	Zeer klein (0-20%)	1	2	3	4	5

4.1.1 Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de structurele weerstandscapaciteit (de post onvoorzien) en de incidentele weerstandscapaciteit (de algemene reserve). Voorzieningen behoren niet tot de weerstandscapaciteit.

De weerstandscapaciteit inclusief de post onvoorzien bedraagt, rekening houdende met onttrekkingen uit de Algemene reserve waarover reeds besluitvorming heeft plaatsgevonden, ultimo 2017 € 1.070.100.

Tabel 13 Weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit	Bedrag	Nog te muteren	Restant capaciteit
Algemene Reserve (stand per 31-12-2017)	1.478.016	-448.546	1.029.470
Onvoorzien (structureel)	40.600	0	40.600
Totaal weerstandscapaciteit	1.518.616	-448.546	1.070.070

In 2018 en 2019 zijn nog de volgende mutaties in de Algemene reserve te verwachten:

• Storting rekeningresultaat 2017	€	131.279
• Onttrekking programma Duurzaamheid	€	-/- 38.725
• Onttrekking resultaatbestemming budgetoverheveling nog uit te voeren controles	€	-/- 128.900
• Onttrekking egalisatie deelnemersbijdrage als gevolg van productiviteitstijging 2018	€	-/- 274.800
• Onttrekking egalisatie deelnemersbijdrage als gevolg van productiviteitstijging 2019	€	-/- 137.400
Totaal	€	-/- 448.546

4.1.2 Risicoanalyse

Het AB heeft op 27 juni 2016 de Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement vastgesteld. Het risicoprofiel is berekend op een kwantificeerbaar risico van € 1.020.000. De weerstandscapaciteit bedraagt, na aftrek van onttrekkingen in de Algemene reserve waarover reeds besluitvorming heeft plaatsgevonden en de voorstellen voortvloeiende uit deze jaarrekening (voorstel budgetoverheveling en resultaatbestemming), exclusief de post onvoorzien € 1.029.500.

Het AB heeft tevens besloten om de maximumomvang van de weerstandscapaciteit (algemene reserve) te baseren op het risicoprofiel waarbij voor de gekwantificeerde risico's en niet-gekwantificeerde risico's wordt uitgegaan van een maximum van 5% van de bij begroting geraamde structurele exploitatielasten. Het totaal van de geraamde structurele exploitatielasten bedraagt over 2018 € 20.602.000 zodat de maximumomvang kan worden bepaald op 5% van € 20.602.000 is € 1.030.100. Op basis van het risicoprofiel bedraagt de omvang € 1.020.000. Daarmee is de in de Algemene reserve aanwezige weerstandscapaciteit € 9.500 hoger dan noodzakelijk voor een weerstandsratio 1,0 en € 600 meer dan de afgesproken maximumomvang van de weerstandscapaciteit.

4.1.3 Beheersmaatregelen

Bij de vaststelling van de Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement in 2016 is besloten gebruik te maken van het model Integraal risicomanagement, een standaard methodiek voor het identificeren en beheersen van risico's. De implementatie ervan is enigszins vertraagd als gevolg waarvan het risicoprofiel (tabel 14) ongewijzigd is gebleven. De verwachting is dat medio 2018 de risico's in kaart zijn gebracht en gekwantificeerd, waarna – indien nodig – het risicoprofiel wordt aangepast.

Tabel 14 Risicoprofiel

Soort risico	Omschrijving risico	Effect	Impact	Kans	Risico-score	Beheersmaatregel	Bandbreedte financieel risico	Benodigde weerstandscapaciteit
Bedrijfsproces	Uitbreiding gemeenschappelijke regeling	Schaalnadeel	Zeergroot	Zeergroot	5	-	-	0
	Uitval bijzondere omstandigheden	Exploitatieverlies	Zeergroot	Gemiddeld	15	Verzuimbeleid	€ 0,8 miljoen	400.000
	Transitie uniform metadatering model	Exploitatieverlies	-	-	-	-	pm	0
Financieel	Vennootschapsbelastingplicht	Exploitatieverlies	Zeergroot	Klein	2	-	pm	0
Juridisch/aansprakelijkheid	Aansprakelijkheid handelen ODH	Exploitatieverlies	Groot	Gemiddeld	12	Aansprakelijkheidsverzekering	€ 0,5 miljoen	200.000
Materieel	Uitval van hard- en softwaresystemen	Exploitatieverlies	Zeergroot	Zeergroot	5	Noodstroomvoorziening en uitwijk	€ 2,0 miljoen	200.000
	Het buiten gebruik zijn van de huisvesting	Exploitatieverlies	Zeergroot	Zeergroot	5	-	€ 1,4 miljoen	140.000
Personeel/arbeidsomstandigheden	Achterblijven opgelegde krimpmaatstelling	Schaalnadeel	Groot	Gemiddeld	12	-	-	0
Product/dienst	Verschil vraag en aanbod producten en diensten	Schaalnadeel	Zeergroot	Zeergroot	5	Flexibele schil (nog te vormen)	€ 0,8 miljoen	80.000
Overige risico's	Implementatie Omgevingswet	Exploitatieverlies	-	-	-	-	pm	0
Totaal gekwantificeerde risico's								1.020.000

Ten aanzien van de in het risicoprofiel opgenomen risico's zijn de volgende beheersmaatregelen getroffen:

1. Uitval door bijzondere omstandigheden zoals ziekteverzuim: het verzuimbeleid en de toepassing daarvan binnen de ODH heeft ook in 2017 nadrukkelijk aandacht gekregen. Langdurige ziektegevallen worden met regelmaat met de leidinggevenden besproken in het Sociaal Medisch Team (SMT) met als doel een zo snel mogelijke re-integratie. Tevens wordt aandacht besteed aan eventueel veelvuldig kort verzuim;
2. Aansprakelijkheid door handelen ODH: voor zover de dienst aansprakelijk wordt gesteld voor enige vorm van schade is een verzekering afgesloten. Er bestaat de mogelijkheid dat er gedeeltelijke dekking zal

zijn. Een inschatting te maken van een orde van grootte is ondoenlijk omdat de diversiteit van mogelijke aansprakelijkheidsstellingen groot is. Omdat voor grote bedragen er naar verwachting een afwijkend proces zal worden gelopen, is in dit kader een bedrag van € 0,5 miljoen in relatie tot het weerstandsvermogen benoemd;

3. Uitval hard- en softwaresystemen: ten aanzien van de hardware is door middel van het realiseren van uitwijkmogelijkheden als mede het optimaliseren van de condities in de primaire werksituatie net als in 2016 geïnvesteerd in het beperken van de risico's. Bij een calamiteit zullen deze voorzieningen er voor zorgdragen dat zowel het bedrijfsproces als de beschikbaarheid van gegevens niet voor lange tijd ontregeld zijn en er geen data verloren gaan;
4. Het buiten gebruik zijn van de huisvesting: de ODH maakt als huurder gebruik van een deel van het gebouw van de provincie Zuid-Holland. Bij brand of een andere calamiteit waarbij de huisvesting verloren gaat moet zo snel als mogelijk naar vervangende huisvesting worden gezocht;
5. Verschil vraag en aanbod producten en diensten: doel van de ODH is een dienst te zijn die in staat is doelmatig en doelgericht de huidige en toekomstige VTH taken uit te voeren en integrale adviezen uit te brengen over ontwikkeling en behoud van een duurzame leefomgeving. Het streven is er op gericht deze kennis binnen de dienst beschikbaar te hebben. Incidenteel gevraagde kennis kan 'van de markt' worden betrokken. De strategische personeelsplanning is daarop afgestemd. Doel is een relatief grote harde kern te hebben met veel kennis en expertise en daaromheen een flexibele schil om incidentele vragen en fluctuaties in de vraag van regulier werk op te kunnen vangen.

4.1.4 Ratio

De verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit wordt weergegeven in een ratio. Deze bedraagt ultimo 2017 € 1.029.500 / € 1.020.000 = 1,0.

Op basis van de in de Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement opgenomen waarderingstabel kan het weerstandsvermogen ultimo 2017 als 'voldoende' worden beoordeeld.

4.1.5 Kengetallen weerstandsvermogen en risicobeheer

In 2015 is het Besluit begroting en verantwoording (BBV) aangepast. De aanpassing houdt in de begroting en het jaarverslag een zestal kengetallen moeten worden opgenomen: een kengetal netto schuldquote, een kengetal netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen, een kengetal solvabiliteitsratio, een kengetal structurele exploitatieruimte, een kengetal grondexploitatie en een kengetal belastingcapaciteit. De laatstgenoemde twee kengetallen zijn niet van toepassing op de ODH.

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de ODH ten opzichte van de eigen middelen. De ODH heeft geen geldleningen verstrekt, zodat het kengetal netto schuldquote gecorrigeerd naar alle leningen eenzelfde waarde heeft.

Tabel 15 Netto schuldquote

Netto schuldquote	Verloop van de kengetallen				
	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017
A. Totaal van de vaste schulden	0	0	0	0	0
B. Totaal van de netto vlottende schulden	2.485.408	2.528.033	2.488.636	2.670.000	3.439.897
C. Totaal van de overlopende passiva	10.568.465	11.205.363	10.918.347	10.809.200	10.627.869
D. Totaal financiële activa met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0	0	0	0
E. Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	14.981.365	16.163.713	15.190.240	15.575.600	14.230.625
F. Totaal van alle liquide middelen	6.407	6.759	5.276	7.000	9.516
G. Totaal van de overlopende activa	316.938	427.463	470.058	383.000	763.409
H. Totaal saldo van de baten, exclusief mutaties reserves	19.849.009	20.585.834	21.599.908	18.729.000	21.622.346
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H) x 100%	-11,3%	-13,9%	-10,5%	-13,3%	-4,3%

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de ODH in staat is aan haar verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als een percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. Landelijk geldt als norm dat de solvabiliteitsratio boven de 20% ligt.

Tabel 16 Solvabiliteitsratio

Solvabiliteitsratio	Verloop van de kengetallen				
	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017
A. Eigen vermogen	3.137.148	3.610.192	2.785.547	2.764.300	1.609.295
B. Totaal alle passiva	16.437.899	17.499.482	16.280.708	16.243.500	15.752.127
Solvabiliteitsratio (A/B) x 100%	19,1%	20,6%	17,1%	17,0%	10,2%

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage⁵.

Tabel 17 Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte	Verloop van de kengetallen				
	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017
Totaal lasten programma's	19.189.151	20.112.790	22.424.553	19.857.300	22.798.598
Totaal incidentele lasten programma's	603.293	2.051.991	2.643.595	1.128.300	2.903.339
A. Structurele lasten	18.585.858	18.060.799	19.780.958	18.729.000	19.895.259
Totaal baten programma's	19.849.009	20.585.834	21.599.908	18.729.000	21.622.346
Totaal incidentele baten programma's	661.295	1.391.973	1.494.017	0	2.022.680
B. Structurele baten	19.187.714	19.193.861	20.105.891	18.729.000	19.599.666
C. Totaal structurele toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0
D. Totaal structurele onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0
E. Het totaal van de baten exclusief mutaties reserves	19.849.009	20.585.834	21.599.908	18.729.000	21.622.346
Structurele exploitatieruimte((B-A)+(D-C))/E x 100%	3,0%	5,5%	1,5%	0,0%	-1,4%

4.2 Financiering

4.2.1 Schatkistbankieren

Met ingang van 15 december 2013 is de wet Schatkistbankieren voor decentrale overheden in werking getreden. Deelname van de decentrale overheden aan schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden gezamenlijk). Iedere euro die decentrale overheden aanhouden in de schatkist, vermindert de externe financieringsbehoefte van het Rijk. Voor de ODH betekent dat de betaalrekening geen langdurig saldo groter dan € 250.000 mag hebben. Boven deze limiet moet het bedrag afgeroomd worden naar de tussenrekening bij de BNG. Deze tussenrekening wordt dagelijks op € 0 afgeroomd ten laste of gunste van de 'schatkist'.

4.2.2 Kasgeldlimiet en de renterisiconorm

Gedurende het hele jaar is er een positief liquiditeitsaldo geweest. De kasgeldlimiet en renterisico-norm is dan ook niet overschreden.

4.2.3 Kredieten

Op 22 juni 2017 heeft het Algemeen Bestuur een investeringskrediet ICT beschikbaar gesteld van € 2.200.000. Bij besluit van 30 november 2017 is het investeringskrediet ICT met € 175.000 verhoogd naar € 2.375.000. Voor een overzicht van de kredieten wordt verwezen naar tabel 21 bij paragraaf 4.4.

4.3 Bedrijfsvoering

De ambitie van de ODH is een professionele, klantgerichte, transparante, slagvaardige, betrouwbare en innoverende dienst te zijn waar afgesproken resultaten kwalitatief hoogwaardig tot stand komen. Deze ambitie vormt de leidraad voor de inrichting van de organisatie. De organisatie is vanaf de start 'lean' ingericht als een efficiënte organisatie met als doel de taken tegen zo laag mogelijke kosten uit te voeren op het vereiste kwalitatief hoogwaardige niveau.

⁵ Het percentage van -1,4% geeft de stand weer per 31-12-2017. Ultimo 2017 was sprake van een structureel exploitatietekort vanwege het AB-besluit om in 2017 een deel van de structurele lasten te dekken middels een incidentele onttrekking aan de Algemene reserve.

In 2017 is de stap gezet naar de eerste representatieve begroting waarbij de afgesproken efficiencykorting uit het bedrijfsplan is toegepast en geen kunstmatig plusje meer op de begroting heeft gezeten waaruit in eerdere jaren de projectgelden zijn betaald en het weerstandsvermogen is opgebouwd. Het jaar stond verder in het teken van het van het toekomstbestendig maken van de organisatie en de verdere inrichting van de organisatie conform de afspraken naar aanleiding van de evaluatie van de organisatie. 2017 is ook een jaar waarin veelal ook de laatste stappen zijn gezet van de initiële inrichting. Vanwege de nog bestaande frictiekosten is dit traject nog steeds niet geheel afgerond. Er zijn nog steeds diverse functies voor vulling geblokkeerd wat het proces belemmert.

4.3.1 Personeel en organisatie

Ten gevolge van de in 2016 besloten wijzigingen en aanvullingen op het inrichtings- en personeelsplan (I&P plan), zijn drie medewerkers nog bezig met een 'van werk naar werk' traject. Daarnaast is een aantal medewerkers vanwege een onjuiste match tussen functie en kwaliteiten van de medewerker, gestart met een outplacementtraject. Beide soorten trajecten leiden tot frictiekosten waardoor een deel van de nieuwe functies in het I&P plan bij de afdeling Bedrijfsvoering nog niet kan worden bezet. Naast de taakstelling uit het bedrijfsplan (10%) en de evaluatie van het inrichtingsplan zijn er ook nieuwe functies ontstaan als gevolg van taakuitbreidingen van deelnemers.

De overdracht van nieuwe taken zit over het algemeen in het specialistische segment. De kwaliteitscriteria vereisen dat de specifieke benodigde kennis in de organisatie geborgd is bij het vaste personeel. Eind 2017 is een aanvang gemaakt met het faciliteren van de kennisorganisatie en kennismanagement.

In 2017 zijn 6 medewerkers met pensioen gegaan en hebben 3 medewerkers een betrekking elders aangenomen. Daar tegenover staat de aanstelling van 15 nieuwe medewerkers. De gemiddelde leeftijd bij de ODH ligt momenteel op 49 jaar. Het streven is de gemiddelde leeftijd op termijn te verlagen door het aanstellen van jonger personeel zoals ook het streven van het generatiepact is.

Tabel 18 Formatieoverzicht

Formatie	Formatie ultimo 2016	Taakoverdracht 2017	Formatie ultimo 2017
Primair proces (exclusief management)	155,7	5,3	161,0
Ondersteuning (inclusief management) *	48,1	0,0	48,1
Totaal formatie	203,8	5,3	209,1
Bezetting per 31-12	191,7		199,3
Vacatureruimte	12,1		9,8

* De overhead bedraagt 23,6% inclusief boven-formatieve functies als gevolg van de evaluatie van het inrichtings- en personeelsplan ODH. Zonder deze boven-formatieve functies komt het percentage overhead uit op 21,2%.

Het ziekteverzuimpercentage is over 2017 uitgekomen op 6,00% (inclusief zwangerschappen) en 5,95% exclusief zwangerschappen. Het verzuimpercentage exclusief langdurig zieken is, in tegenstelling tot voorgaande jaren, niet voorhanden aangezien de berekening in het nieuwe HR-systeem is ingericht naar de standaard zoals deze ook bij het A&O-fonds wordt gehanteerd, namelijk inclusief langdurig zieken en exclusief zwangerschappen. Het gemiddelde ziekteverzuimpercentage in 2016 bij gemeenten landelijk is 5,6% (bron: Enquête Personeelsmonitor 2016 A&O fonds). Bij het opmaken van de jaarrekening waren nog geen landelijke cijfers bekend over 2017. Het ODH verzuimpercentage 2017 afgezet tegen het landelijk gemiddelde over 2016 toont een bij de ODH iets verhoogd ziekteverzuimpercentage van 0,35%. Het streefcijfer voor ziekteverzuim voor de ODH is 4,5%. De cijfers worden elk kwartaal besproken in het Sociaal Medisch Overleg.

In tabel 19 is het verloop weergegeven over de periode 2014 t/m 2017. Gezien de gewijzigde factoren in de berekening van het verzuimcijfer over 2017, zijn de jaarcijfers van het verzuim niet volledig met elkaar te vergelijken.

Tabel 19 Ziekteverzuim

Ziekteverzuim	2014		2015		2016		2017 **	
	Inclusief	Exclusief	Inclusief	Exclusief	Inclusief	Exclusief	Inclusief	Exclusief
Totaal	6,07	4,13	5,81	3,61	7,20	4,88	6,00	5,95

** In 2017 zijn in het percentage 'inclusief' ook de langdurig zieken en zwangerschappen meegenomen; in het percentage 'exclusief' zijn de zwangerschappen niet meegenomen, wel de langdurig zieken. Tot en met 2016 waren in het percentage 'exclusief' de langdurig zieken niet opgenomen.

4.3.2 Financieel beheer en administratieve controle

In 2017 heeft de digitalisering van de financiële werkprocessen verder vorm gekregen. Het hele proces van het vastleggen van verplichtingen tot aan de betaling van de facturen is inmiddels volledig gedigitaliseerd. Dit heeft tot gevolg gehad een lagere doorlooptijd van de facturen en daarmee tot een snellere betaling aan de leveranciers van goederen en diensten. Het digitaliseringsproces zal ook in 2018 worden voortgezet.

4.3.3 Informatie- en communicatietechnologie

Er zijn heel veel ontwikkelingen gaande op dit vlak zoals de trend naar een steeds meer digitale overheid, de komst van de omgevingswet, geo gebaseerde gegevensverwerking en razendsnelle technologische ontwikkelingen. Dit alle heeft grote consequenties daarvan voor de I-huishouding. Er zijn in 2017 stappen gezet in de ontwikkeling naar een ODH i-visie. Er is een cloudvisie opgesteld en er heeft onderzoek plaats gevonden naar de vervanging van de hardware en gebruik van software. De I-visie kan straks na vaststelling als basis dienen voor de keuzes die de ODH moet maken met betrekking tot de wijze van vervanging van hard- en software. Besloten is om de totstandkoming van de I-visie te koppelen aan de ontwikkelingen in de projectgroep Omgevingswet zoals die in Haaglanden is opgezet. Het vaststellen van de I-visie worden daarom niet eerder dan in 2018 verwacht.

4.3.4 Informatiebeveiliging

De ODH hecht sterk aan het goed inrichten van de informatiebeveiliging. In 2017 zijn er belangrijke stappen gezet op gebied van informatiebeveiliging. Op basis van het opgestelde informatiebeveiligingsbeleid is de organisatie van de informatiebeveiliging opgezet. Er is een security-officer benoemd en deze is bezig geweest met de verdere uitrol. Er is een projectgroep opgericht ter voorbereiding van de komst van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) in mei 2018. Vanaf die datum geldt dezelfde privacywetgeving in de hele EU en dient ook de ODH *AVG-proof* te zijn.

4.3.5 Digitale informatievoorziening

Het cluster Documentaire Informatie Voorziening (DIV) is verantwoordelijk voor tijdige postverwerking (zowel inkomend als uitgaand, papier en digitaal) en voor archivering. De voormalige post en reprovakamer is ontwikkeld naar een moderne professionele Documentatie en Informatie Voorzieningsorganisatie. De ODH werkt volledig digitaal maar heeft nog stappen te zetten in het digitaliseren en ontsluiten van de overgenomen archieven. De implementatie van een Document Management Systeem (DMS) en een Record Management Applicatie (RMA) t.b.v. een adequate en rechtmatige archivering is volop bezig, heeft wat tegenslagen en vertraging gekend in 2017 in de implementatie en wordt voltooid in 2018.

4.3.6 Klachten handelen ODH

Bij de ODH komen drie soorten klachten binnen:

1. Over overlast (van bedrijven);
2. Over de wijze waarop de ODH taken uitvoert (dienstverlening als tijdigheid, inhoudelijke standpunten etc. dit alles buiten de scope van bezwaar en beroep);
3. Over houding en gedrag van medewerkers van de ODH (bejegening).

Klachten van de eerste soort leiden tot toezicht en mogelijk handhaving. Klachten van het tweede en derde soort vallen onder hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht.

De grens tussen bezwaar, klacht of enkel ongenoegen over het feit dat er gehandhaafd wordt is in de praktijk niet altijd even scherp. In gevallen waar concreet rechtsgevolg aan de orde is, zal bij onduidelijkheid meestal de juridische route van bezwaarbehandeling gevolgd worden. In gevallen waarin ongenoegen over handhaving in een gesprek met de toezichthouder tot helderheid gebracht wordt, zal ook geen sprake zijn van een formeel klachttraject. Ook kan er sprake zijn van gevallen waarin de betrokkene alle juridische mogelijkheden inzet om handhaving tegen overtredingen te voorkomen.

In 2017 zijn vier formele klachten over het handelen van de ODH geregistreerd. Alle klachten betroffen handhavingzaken.

- Een bezwaarschrift tegen een brief waarin een feitelijke mededeling (geen besluit) stond, is als klacht behandeld. Hiermee werd voorkomen dat het bezwaar niet-ontvankelijk verklaard zou worden en het ongenoegen van klager niet aan de orde zou komen. In een persoonlijk gesprek is over de handelwijze uitleg geven door de teamleider, waarna de klacht is ingetrokken.
- Een klacht bleek na bespreking met klager betrekking te hebben op de voortvarendheid van handhaven en de in de ogen van klager starre handhavingstrategie. Uiteindelijk is afgesproken dat de ondernemer (klager) in voorkomend geval telefonisch contact opneemt met de behandelaar van de ODH als tijdig toezenden van documenten niet mogelijk is.
- Een klacht had betrekking op het handelen van klager om handhaving te voorkomen. Een eerste gesprek heeft vanwege taalproblemen niet volledig tot het gewenste resultaat geleid, maar wel de kou uit de lucht gehaald en vervolgacties voor de handhaving mogelijk gemaakt. Duidelijk is gemaakt bij klager dat ODH op basis van objectieve normen werkt en niet op basis van vermeend goede relaties van diegenen (buren) die hinder ondervinden. Er is enkele malen gepoogd om een vervolg op het eerder gesprek te laten plaats vinden, maar de ondernemer bleek langdurig in het buitenland. Er zal een laatste poging tot gesprek over klacht en handhavingstraject volgen.
- Een klacht met het verzoek om een handhaver van een zaak te halen heeft, na een telefonisch gesprek tussen teamleider en klager en een driegesprek op locatie van klager met de handhaver erbij, geleid tot inhoudelijke advisering van de klager die onvoldoende expertise bezat over een systeem dat bij toeval in zijn bezit was gekomen en zich door de handhaving overvallen voelde. Op initiatief van klager heeft na een verbetertraject van enkele maanden een vervolggesprek plaatsgevonden waarin gebleken is dat de zaken vrijwel geheel op orde waren gemaakt, naar tevredenheid van zowel klager als ODH. De toezichthouder is op de zaak actief gebleven.

De in het jaarverslag over 2016 nog openstaande formele klacht die op diens verzoek van klager aangehouden is, is in 2017 afgerond. Het betrof een klacht van een ondernemer wegens ongelijke behandeling van een andere ondernemer van wiens bedrijfsvoering hij hinder had. Administratief onderzoek heeft uitgewezen dat klager gelijk had en dat de andere ondernemer bij de start van de werkzaamheden van de ODH door onbekende oorzaak in een verkeerde categorie was ingedeeld en daardoor een lagere controlefrequentie had toegewezen gekregen. De klacht is gegrond verklaard, de controle van de overlast gevende ondernemer is geïntensiveerd en heeft tot feitelijke afvoer van grote hoeveelheden afvalstoffen geleid door de overlast gevende ondernemer.

Geen van de klachten heeft geleid tot een juridische vervolgtraject. Wel is een intern verbeterpunt over routing van poststukken naar voren gekomen.

4.3.7 Kwaliteitscriteria

Voor een goede uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) zijn door VNG, IPO en het Rijk (I&M) landelijke kwaliteitscriteria ontwikkeld. De kwaliteitscriteria gelden zowel voor de taken die worden uitgevoerd door de Omgevingsdienst als voor VTH-taken die gemeenten, provincies, waterschappen en rijksdiensten in eigen beheer uitvoeren. De criteria gaan over proces, inhoud en kritieke massa.

De ODH voldoet op dit moment nagenoeg aan alle kwaliteitscriteria. Wat betreft de procescriteria wordt er samen met de deelnemers gewerkt aan de preventie en toezichtstrategie. De planning is dat deze eind 2018 gereed zijn. Wat betreft de kwaliteitscriteria m.b.t. de kritieke massa is de kennis geïnventariseerd. Er is gekeken naar de benodigde kennis vanuit landelijke kwaliteitscriteria en naar de bestaande kennis op persoonlijk niveau. Dit heeft geleid tot de inrichting van een HR-systeem waarin per medewerker de landelijke kwaliteitscriteria per functie en het persoonlijke kennisniveau zijn opgeslagen. Na de inventarisatie is gebleken dat op het vakgebied ketentoezicht de ODH niet voldoet aan de eis dat iedere OD een administratief toezichthouder en een informatieanalist in huis heeft, die minimaal 2/3 van hun tijd besteden aan ketenonderzoeken (1,3 fte). Bij de ODH is nu 1 fte administratief toezicht aanwezig. Wel wordt samengewerkt met de ODMW en de ODMH en gezamenlijk wordt wel voldaan aan dit kwaliteitscriterium. Bovendien is de ODH bezig om meer eigen mensen op te leiden om meer en bredere expertise voor ketenonderzoeken in huis te hebben.

4.4 Onderhoud kapitaalgoederen

Tabel 20 Kredietoverzicht

Materiële vaste activa	Krediet	Uitgaven t/m 2016	Uitgaven 2017	Totaal uitgaven	Restant krediet
Vervangingsinvestering ICT	1.150.000		9.417	9.417	1.140.583
Vervangingsinvestering DMS/RMA	925.000		298.120	298.120	626.880
Vervangingsinvestering ICT nog te bepalen	300.000		0	0	300.000
Totaal ICT krediet	2.375.000	0	307.537	307.537	2.067.463
Huisvesting en inventaris	302.300	130.450	88.582	219.032	83.268
Gereedschappen, meet- en geluidsapparatuur	51.700	0	51.686	51.686	14
Totaal Krediet Huisvesting en Inventaris	354.000	130.450	140.268	270.718	83.282
Totaal	2.729.000	130.450	447.805	578.255	2.150.745

5 Jaarrekening

5.1 Programmaverantwoording

In dit hoofdstuk vindt u de verantwoording 2017 per programma.

Tabel 21 Programmaverantwoording

Omschrijving	Realisatie 2016	Primitieve begroting 2017	Resultaatbestemming 2016	VJN 2017	NJN 2017	Administr. wijzigingen	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Vershil 2017
1 Programma Toetsing en Vergunningverlening	11.228.246	9.484.900	203.500	899.100	225.800	1.476.600	12.289.900	11.988.258	301.642
2 Programma Toezicht en Handhaving	11.196.307	10.372.400	282.900	-186.700	12.300	528.000	11.008.900	10.810.340	198.560
Totaal lasten	22.424.553	19.857.300	486.400	712.400	238.100	2.004.600	23.298.800	22.798.598	500.202
4 Bijdragen deelnemers	-19.981.271	-18.729.000	0	-834.100	-65.600	26.000	-19.602.700	-19.602.656	-44
5 Overige opbrengsten	-474.196	0	0	0	-172.500	-528.700	-701.200	-669.994	-31.206
6 Additionele projecten	-1.144.441	0	0	-146.700	0	-1.501.900	-1.648.600	-1.349.696	-298.904
Totaal baten	-21.599.908	-18.729.000	0	-980.800	-238.100	-2.004.600	-21.952.500	-21.622.346	-330.154
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	824.645	1.128.300	486.400	-268.400	0	0	1.346.300	1.176.252	170.048
7 Mutaties reserves									
<u>Stortingen reserves</u>									
AR: Resultaat jaarrekening 2015	781.471	0	0	0	0	0	0	0	0
AR: resultaat jaarrekening 2016	0	0	336.700	0	0	0	336.700	336.686	14
AR: t.b.v. restitutie projectgelden	689.262	0	0	0	0	0	0	0	0
<u>Onttrekking reserves</u>									
AR: saldo jaarrekening 2015	-781.471	0	0	0	0	0	0	0	0
AR: saldo jaarrekening 2016	0	0	-336.700	0	0	0	-336.700	-336.686	-14
AR: dekking taakstelling	0	0	-363.600	0	0	0	-363.600	-363.594	-6
AR: resultaatbestemming 2016	0	0	-122.800	0	0	0	-122.800	-84.075	-38.725
AR: restitutie projectgelden	-558.587	-689.300	0	0	0	0	-689.300	-689.262	-38
AR: dekking cao en periodieken 2013-2015	-225.700	0	0	0	0	0	0	0	0
AR: resultaatbestemming 2015	-262.600	0	0	0	0	0	0	0	0
AR: project ICT/DIV	-102.588	0	0	-100.000	0	0	-100.000	-100.000	0
AR: dekking cao 2016	-260.600	0	0	0	0	0	0	0	0
AR: dekking IKB	-431.895	-439.000	0	439.000	0	0	0	0	0
AR: egalisatie deelnemersbijdrage	0	0	0	-70.600	0	0	-70.600	-70.600	0
Bestemmingsreserve stadsgewest Haaglanden	-8.623	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-1.161.331	-1.128.300	-486.400	268.400	0	0	-1.346.300	-1.307.531	-38.769
Gerealiseerd resultaat	-336.686	0	0	0	0	0	0	-131.279	131.279

5.1.1 Toelichting programma's

De programma's zijn direct gerelateerd aan de uitvoerende afdeling met dezelfde benaming.

De exploitatiekosten die niet rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de programma's zijn verdeeld op basis van de direct aan de programma's toe te rekenen fte's op begrotingsbasis. Op begrotingsbasis zijn 80,4 fte toegerekend aan het programma T&V en 83,0 fte aan het programma T&H. De niet rechtstreeks toe te rekenen exploitatiekosten zijn toegerekend aan de programma's in de verhouding 49,2 : 50,8.

Tabel 22 Afwijkingen per programma op kostensoort

Kostensoort	Programma Toetsing en Vergunningverlening			Programma Toezicht en Handhaving			Totaal		
	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Vershil 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Vershil 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Vershil 2017
1. Personeel	9.121.500	9.120.873	627	9.276.400	9.108.092	168.308	18.397.900	18.228.965	168.935
2. Kapitaallasten	154.700	154.680	20	159.700	159.682	18	314.400	314.362	38
3. Indirecte kosten	1.591.400	1.560.201	31.199	1.346.500	1.345.374	1.126	2.937.900	2.905.575	32.325
4. Additionele projecten	1.422.300	1.152.504	269.796	226.300	197.192	29.108	1.648.600	1.349.696	298.904
5. Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	12.289.900	11.988.258	301.642	11.008.900	10.810.340	198.560	23.298.800	22.798.598	500.202

5.1.2 Programma Toetsing en Vergunningverlening

Het programma T&V laat een onderuitputting zien van € 301.600. Hiervan heeft een bedrag van € 269.800 betrekking op additionele projecten, waarvan op realisatiebasis minder is uitgegeven dan geraamd (zie 5.1.4.2). De reguliere exploitatie is inclusief de op basis van de verdeelsleutel niet rechtstreeks aan het programma T&V toegerekende kosten per saldo € 31.800 lager uitgevallen dan geraamd:

• Lagere personeelskosten (salarissen, inhuur derden, opleidingskosten en algemene personeelskosten)	€	600
• Lagere indirecte kosten (huisvesting, ICT, vervoer en overige bedrijfskosten)	€	<u>31.200</u>
Totaal	€	31.800

Als gevolg van het besluit van de provincie om bekendmakingen zowel digitaal als analoog te publiceren is een aanvullende bijdrage toegezegd van € 200.000 die bij Najaarsnota 2017 is vastgelegd. De werkelijke publicatiekosten zijn uitgekomen op afgerond € 168.800. Als gevolg daarvan zijn de indirecte kosten € 31.200 lager uitgevallen dan geraamd.

Voor een toelichting op de kostensoorten wordt verwezen naar bijlage 9.1.

5.1.3 Programma Toezicht en Handhaving

Het programma T&H laat een onderuitputting zien van € 198.500. Hiervan heeft een bedrag van € 29.100 betrekking op additionele projecten, waarvan op realisatiebasis minder is uitgegeven (zie 5.1.4.2). De reguliere exploitatie is inclusief de op basis van de verdeelsleutel niet rechtstreeks aan het programma T&H toegerekende kosten per saldo € 169.400 lager uitgevallen dan geraamd:

• Lagere personeelskosten (salarissen, inhuur derden, opleidingskosten en algemene personeelskosten)	€	168.300
• Lagere indirecte kosten (huisvesting, ICT, vervoer en overige bedrijfskosten)	€	<u>1.100</u>
Totaal	€	169.400

De personeelskosten zijn per saldo € 168.300 lager uitgevallen dan geraamd.

Voor de uitvoering van het programma Duurzaamheid was eind 2016 nog een budget beschikbaar van € 72.800, die via resultaatbestemming 2016 naar 2017 is overgeheveld. Van dit incidentele budget is nog een bedrag van € 38.700 beschikbaar. Als gevolg daarvan is ook de onttrekking uit de Algemene reserve € 38.700 lager uitgevallen (zie 5.1.5).

Door een prioritering op duurzaamheidscontroles bij scholen (additioneel project Ondersteuning aanpak energiebesparing) is een aantal van de inventariserende controles (199) niet conform de planning uitgevoerd, maar doorgeschoven naar begin 2018. Hierdoor zijn de personeelskosten € 128.900 lager zijn uitgevallen dan geraamd. Voorgesteld wordt dit budget via budgetoverheveling naar 2018 over te hevelen.

Voor een toelichting op de kostensoorten wordt verwezen naar bijlage 9.1.

5.1.4 Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de deelnemersbijdragen, opbrengsten additionele projecten en overige opbrengsten.

5.1.4.1 Bijdragen deelnemers

De bijdragen van de deelnemers zijn gebaseerd op de uitvoering van de werkplannen inclusief een bijdrage van € 35.511 voor de kosten van het abonnement Nationale Databank Flora en Fauna. In 2017 heeft een aantal deelnemers extra taken overgedragen aan de ODH met een totaal bedrag van € 675.400.

Een overzicht van de deelnemersbijdrage over 2017 inclusief additionele projecten is opgenomen in tabel 23.

Tabel 23 Deelnemersbijdragen

Deelnemers	Bijdrage volgens begroting 2017	Overheveling taken 2017	Verhoging 2017 pensioenpremies	Verhoging 2017 cao 2017	Bijdrage 2017	Databank Flora en Fauna	Totaal	Additionele opdrachten	Totaal bijdrage
Delft	1.129.133	0	9.252	2.309	1.140.694	4.363	1.145.057	0	1.145.057
Den Haag	5.596.379	25.200	46.061	11.493	5.679.133	7.272	5.686.405	0	5.686.405
Leidschendam-Voorburg	227.190	0	1.861	464	229.515	3.333	232.848	11.872	244.720
Midden-Delfland	466.114	0	3.819	953	470.886	1.515	472.401	0	472.401
Pijnacker-Nootdorp	627.410	0	5.141	1.283	633.834	3.333	637.167	0	637.167
Rijswijk	362.969	0	2.974	742	366.685	2.666	369.351	176.123	545.474
Wassenaar	292.830	0	2.399	599	295.828	2.121	297.949	0	297.949
Westland	3.303.399	0	27.067	6.754	3.337.220	5.454	3.342.674	0	3.342.674
Zoetermeer	949.018	24.600	7.977	1.991	983.586	5.454	989.040	18.116	1.007.156
Provincie Zuid-Holland	5.739.050	625.553	52.149	13.012	6.429.764	0	6.429.764	1.019.585	7.449.349
Totaal	18.693.492	675.353	158.700	39.600	19.567.145	35.511	19.602.656	1.225.696	20.828.352

5.1.4.2 Additionele opdrachten

In totaal zijn in 2017 € 1.648.600 aan additionele opdrachten verstrekt. Deze wijzigingen zijn op grond van artikel 24, lid 8b van de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Haaglanden via een administratieve wijziging verwerkt. Tot en met de Najaarsnota 2017 was een bedrag van € 1.952.400 aan additionele opdrachten verstrekt. Na de vaststelling van de Najaarsnota 2017 is nog één opdracht toegevoegd en zijn twee opdrachten verlaagd/ingetrokken:

• Gevelcontroles Leidschendam-Voorburg	€	11.900
• Verlaging project Impuls Omgevingsveiligheid (deelprogramma 3)	€	-1.000
• Intrekking project EED (uitvoering maakt onderdeel uit van werkplan)	€	-314.700
Totaal	€	-303.800

Doordat de lasten € 298.900 lager zijn uitgevallen dan geraamd komen ook de baten lager uit. De lasten zijn voor een totaalbedrag van € 1.349.700 bij de opdrachtgevers in rekening gebracht (tabel 24).

Tabel 24 Additionele projecten

Projectomschrijving	Opdrachtgever	Budget	Kosten	Verschil	Naar 2018	Vrijval budget
E-PRTR (European Pollutant Release and Transfer Register)	Provincie Zuid-Holland	7.200	7.165	35	0	0
Advisering Briktaken	Provincie Zuid-Holland	100.000	33.855	66.145	0	66.100
Project implementatie Wet Natuurbescherming/PAS aanvullende opdracht	Provincie Zuid-Holland	167.300	160.625	6.675	0	6.700
Project Impuls Omgevingswet (deelprogramma 2 en 3)	Provincie Zuid-Holland	32.000	25.591	6.409	0	6.500
Project Impuls Omgevingswet (deelprogramma 3 en 4)	Provincie Zuid-Holland	139.400	126.277	13.123	0	13.100
Project Werkplan Spoed en Nazorg	Provincie Zuid-Holland	831.000	632.872	198.128	0	198.100
Aanvullende energiewerkzaamheden	Provincie Zuid-Holland	33.200	33.200	0	0	0
Ondersteuning aanpak energiebesparing	Ministerie I&M	124.000	124.000	0	0	0
Project Sanering Geluidknelpunten	Gemeente Rijswijk	9.000	600	8.400	0	8.400
Intensivering werkzaamheden	Gemeente Rijswijk	175.500	175.523	-23	0	0
Advisering stedelijke ontwikkeling Zoetermeer	Gemeente Zoetermeer	10.500	10.556	-56	0	0
Extra bodemsaneringstaken Zoetermeer	Gemeente Zoetermeer	7.600	7.560	40	0	0
Gevelcontroles Leidschendam-Voorburg	Gemeente Leidschendam-Voorburg	11.900	11.872	28	0	0
Totaal		1.648.600	1.349.696	298.904	0	298.900

5.1.4.3 Overige opbrengsten

De overige opbrengsten zijn € 31.200 lager uitgevallen dan geraamd. Door de provincie Zuid-Holland is in publicatiekosten een aanvullende bijdrage toegezegd van € 200.000. De werkelijke publicatiekosten zijn uitgekomen op € 168.600 waardoor de bijdrage ten opzichte van de raming € 31.200 lager uitkomt.

5.1.5 Mutaties reserves

Van het incidenteel beschikbaar gestelde budget programma Duurzaamheid was ultimo 2017 nog € 38.700 beschikbaar. Als gevolg daarvan is ook de onttrekking uit de Algemene reserve € 38.700 lager uitgevallen dan geraamd.

Een overzicht van de exploitatierekening op kostensoort is opgenomen in bijlage 9.1.

5.2 Overzicht incidentele lasten en baten

De in dit overzicht opgenomen lasten en baten zijn als incidenteel bestempeld, omdat deze lasten en baten alleen in 2017 zijn gerealiseerd. De andere lasten en baten hebben een meer structureel karakter en zijn daarom niet opgenomen in dit overzicht.

Tabel 25 Incidentele lasten en baten

Kostensoort	Omschrijving	Programma		Algemene dekkingsmiddelen	Reserves	Totaal
		T&V	T&H			
Personeel	Programma Duurzaamheid	0	34.375	0	0	34.375
Personeel	Bestuurlijke werkconferentie en opstellen Koersplan	37.301	38.507	0	0	75.808
Personeel	Inhuur capaciteit i.v.m. ziekte, zwangerschappen en detachering	130.872	36.854	0	0	167.726
Personeel	Inhuur capaciteit i.v.m. uitvoering EED	0	317.714	0	0	317.714
Indirecte kosten	Restitutie projectgelden oprichting ODH 2016	339.147	350.115	0	0	689.262
Indirecte kosten	ICT (project ICT/DIV)	49.204	50.796	0	0	100.000
Indirecte kosten	Communicatie- en advertentiekosten t.b.v. publicatie PZH	168.758	0	0	0	168.758
Additionele projecten	Kosten additionele projecten	1.152.504	197.192	0	0	1.349.696
Totaal incidentele lasten		1.877.786	1.025.553	0	0	2.903.339
Algemene dekkingsmiddelen	Bijdragen additionele projecten	0	0	-1.349.696	0	-1.349.696
Algemene dekkingsmiddelen	Vergoedingen detacheringen en uitkeringsinstanties	0	0	-115.869	0	-115.869
Algemene dekkingsmiddelen	Afwikkelingsverschillen voorgaande dienstjaren	0	0	-21.052	0	-21.052
Algemene dekkingsmiddelen	Afreckening transitoria	0	0	-30.805	0	-30.805
Algemene dekkingsmiddelen	Bijdragen EED-gelden	0	0	-317.714	0	-317.714
Algemene dekkingsmiddelen	Bijdrage in aanvullende communicatie- en advertentiekosten	0	0	-168.758	0	-168.758
Algemene dekkingsmiddelen	Diverse bijdragen (afkoopsom., invorderingskosten etc.)	0	0	-18.786	0	-18.786
Reserves	Onttrekking algemene reserve (programma Duurzaamheid)	0	0	0	-34.075	-34.075
Reserves	Onttrekking algemene reserve (bestuurlijke werkconferentie)	0	0	0	-50.000	-50.000
Reserves	Onttrekking algemene reserve (restitutie projectgelden ODH 2016)	0	0	0	-689.262	-689.262
Reserves	Onttrekking algemene reserve (project ICT/DIV)	0	0	0	-100.000	-100.000
Reserves	Onttrekking algemene reserve (taakstelling)	0	0	0	-363.594	-363.594
Reserves	Onttrekking algemene reserve (verhoging pensioenpremies en opleidingskosten)	0	0	0	-70.600	-70.600
Totaal incidentele baten		0	0	-2.022.680	-1.307.531	-3.330.211

6 Balans en toelichting

6.1 Balans

Activa	31-12-2017	31-12-2016	Passiva	31-12-2017	31-12-2016
Vaste activa	748.577	615.134	Eigen vermogen	1.609.295	2.785.547
Totaal materiële activa	748.577	615.134	Algemene reserve	1.609.295	2.785.547
Materiële vaste activa	748.577	615.134	- opgebouwd rekeningresultaat	458.016	1.428.861
			- opgebouwd weerstandsvermogen	1.020.000	1.020.000
			- resultaat boekjaar	131.279	336.686
			Bestemmingsreserve	0	0
			Stadsgewest Haaglanden	0	0
			Voorzieningen	75.066	88.178
			Verlofrechten latende organisatie	75.066	88.178
TOTAAL VASTE ACTIVA	748.577	615.134	TOTAAL VASTE PASSIVA	1.684.361	2.873.725
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.	14.230.625	15.190.240	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	3.439.897	2.488.636
Vorderingen openbare lichamen	12.317.610	12.644.271	Crediteuren	316.616	547.390
Overige vorderingen	102.925	119.600	Af te dragen BTW	1.843.958	1.788.979
Rekening courant schatkistbankieren	1.810.090	2.426.369	Af te dragen loonheffing en soc. premies	1.279.323	152.267
Liquide middelen	9.516	5.276			
Banksaldi	9.516	5.276			
Overlopende activa	763.409	470.058	Overlopende passiva	10.627.869	10.918.347
Vooruitbetaalde bedragen	0	46.500	Vooruit gefactureerde deelnemersbijdragen	9.888.726	9.689.608
Overige overlopende activa	763.409	423.558	Vooruit gefactureerde dwangsommen	221.800	186.700
			Overige overlopende passiva	517.343	1.042.039
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	15.003.550	15.665.574	TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	14.067.766	13.406.983
TOTAAL ACTIVA	15.752.127	16.280.708	TOTAAL PASSIVA	15.752.127	16.280.708

6.2 Toelichting op de balans

6.2.1 Vaste activa

Materiële vaste activa	Boekwaarde begin 2017	Investing 2017	Afschrijving 2017	Extra afschrijving	Boekwaarde einde 2017
Hardware servers, werkplekken en ondersteunende voorzieningen	206.702	0	111.583	0	95.119
Hardware mobiele voorzieningen	7.518	0	3.759	0	3.759
Software Infrastructuur	73.225	0	55.384	0	17.841
Software kantoorautomatisering	90.875	0	43.577	0	47.298
Software ondersteunende systemen	71.233	0	33.409	0	37.824
Software functionele systemen	63.823	0	53.605	0	10.218
Vervangingsinvestering ICT	0	3.093	0	0	3.093
Aanschaf tablets t.b.v. toezichtsapp.	0	6.324	0	0	6.324
Vervangingsinvestering DMS/RMA	0	298.120	0	0	298.120
Vervangingsinvestering ICT nog te bepalen	0	0	0	0	0
Totaal ICT krediet	513.376	307.537	301.317	0	519.596
Huisvesting en inventaris	101.758	88.582	13.045	0	177.295
Gereedschappen, meet- en geluidsapparatuur	0	51.686	0	0	51.686
Totaal Krediet Huisvesting en Inventaris	101.758	140.268	13.045	0	228.981
Totaal	615.134	447.805	314.362	0	748.577

De materiële vaste activa bestaan uit investeringen in ICT, huisvesting en inventaris. In 2017 is een investeringskrediet ICT van in totaal € 2.375.000 beschikbaar gesteld. Daarvan was ultimo 2017 € 307.537 besteed. Van het krediet Huisvesting en inventaris van € 354.000 was ultimo 2017 nog een restantkrediet beschikbaar van € 83.300 (zie tabel 20 bij paragraaf 4.4).

6.2.2 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Kortlopende vorderingen	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Vorderingen openbare lichamen	12.317.610	12.644.271
Overige vorderingen	102.925	119.600
Rekening courant schatkistbankieren	1.810.090	2.426.369
Totaal	14.230.625	15.190.240

De vorderingen op openbare lichamen betreft nog te ontvangen bijdragen in projectkosten van € 352.972 en de vooruit gefactureerde deelnemersbijdrage over de 1e helft van 2018 voor een bedrag van € 11.965.358 (inclusief BTW). De overige vorderingen hebben betrekking op nog te ontvangen dwangsommen voor een bedrag van € 102.925.

In het kader van de wet Schatkistbankieren zijn alle decentrale overheden vanaf 15 december 2013 verplicht hun overtollige⁶ liquide middelen op een rekening courant bij het Ministerie van Financiën te storten.

6.2.3 Liquide middelen

Liquide middelen	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Banksaldi	9.516	5.276
Totaal	9.516	5.276

6.2.4 Overlopende activa

Overlopende activa	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Vooruitbetaalde bedragen	0	46.500
Overige overlopende activa	763.409	423.558
Totaal	763.409	470.058

De overige overlopende activa betreft door leveranciers vooruit gefactureerde bedragen die betrekking hebben op 2018.

6.2.5 Eigen vermogen

Reserves 2017	Beginstand 2017	Stortingen	Onttrekkingen	Eindstand 2017
Algemene Reserve	2.448.861	336.686	1.307.531	1.478.016
Rekeningresultaat 2016	336.686	0	336.686	0
Rekeningresultaat 2017	131.279	0	0	131.279
Totaal	2.916.826	336.686	1.644.217	1.609.295

De jaarrekening 2016 sloot met een positief resultaat van € 336.686, welk bedrag in de Algemene reserve is gestort.

Bij de vaststelling van de begroting 2017 is rekening gehouden met een onttrekking van € 689.300 t.b.v. de restitutie projectkosten oprichting ODH en een onttrekking van € 439.000 voor dekking van het over de laatste zeven maanden van 2016 opgebouwde vakantiegeld als gevolg van de invoering van het IKB per 1

⁶ Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak.

januari 2017. Het opgebouwde vakantiegeld over de laatste zeven maanden van 2016 is echter al ten laste van het boekjaar 2016 verantwoord; bij Voorjaarsnota 2017 is de onttrekking gecorrigeerd.

Bij de vaststelling van de begroting 2017 op 17 november 2016 is besloten de in de begroting opgenomen structurele taakstelling van € 363.600 in 2017 incidenteel te dekken via een onttrekking aan de Algemene reserve.

Bij besluit van 22 juni 2017 heeft het AB besloten een deel van het resultaat aan de Algemene reserve te onttrekken t.b.v. de bestuurlijke werkconferentie van € 50.000 en het programma Duurzaamheid van € 72.800. Van het programma Duurzaamheid was ultimo 2017 € 34.075 uitgegeven zodat nog een restantbudget van € 38.725 resteert.

Van het in 2014 uit de Algemene reserve beschikbaar gestelde budget t.b.v. het project ICT/DIV was eind 2016 nog een bedrag van € 100.000 beschikbaar. Bij Voorjaarsnota 2017 is besloten het restantbudget van € 100.000 uit de Algemene reserve te onttrekken.

Bij Voorjaarsnota is eveneens besloten een bedrag van € 70.600 aan de Algemene reserve te onttrekken t.b.v. de gedeeltelijke dekking van de verhoging van de pensioenpremies en opleidingskosten per 1 januari 2017.

Onttrekkingen:

• Dekking taakstelling 2017	€	363.594
• Restitutie projectkosten oprichting ODH 2016	€	689.262
• Programma Duurzaamheid	€	34.075
• Bestuurlijke werkconferentie	€	50.000
• Project ICT/DIV	€	100.000
• Verhoging pensioenpremies en opleidingskosten	€	70.600
Totaal onttrekking	€	1.307.531

6.2.6 Voorzieningen

Voorzieningen 2017	Beginstand 2017	Stortingen	Onttrekkingen	Eindstand 2017
Verlofrechten latende organisatie	88.178	0	13.112	75.066
Totaal	88.178	0	13.112	75.066

T.b.v. de verlofsaldi, die zijn meegebracht door de medewerkers, is in 2013 in een voorziening 'verlofrechten latende organisatie' in het leven geroepen. In 2017 is een bedrag van € 13.112 aan verlofrechten opgenomen. Het restant moet uiterlijk eind 2019 zijn opgenomen.

6.2.7 Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Kortlopende schulden	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Crediteuren	316.616	547.390
Af te dragen BTW	1.843.958	1.788.979
Af te dragen loonheffing en soc. premies	1.279.323	152.267
Totaal	3.439.897	2.488.636

Het crediteurensaldo betreft de nog openstaande facturen per 31 december 2017. Voorts was ultimo 2017 nog een bedrag aan BTW af te dragen van € 1.843.958 en een bedrag van € 1.279.323 aan loonheffing, sociale premies en pensioenpremies.

6.2.8 Overlopende passiva

Overlopende passiva	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Vooruit gefactureerde deelnemersbijdragen	9.888.726	9.689.608
Vooruit gefactureerde dwangsommen	221.800	186.700
Overige overlopende passiva	517.343	1.042.039
Totaal	10.627.869	10.918.347

De vooruit gefactureerde deelnemersbijdrage bevat de in 2017 gefactureerde deelnemersbijdrage over het eerste halfjaar van 2018.

Ultimo 2016 was een bedrag van € 186.700 aan dwangsommen gefactureerd. In 2017 is een bedrag van € 132.450 aan nieuwe dwangsommen gefactureerd en is een bedrag van € 43.150 aan ontvangen dwangsommen aan de deelnemende gemeenten uitbetaald. In overleg met de opdrachtgevers is een bedrag van € 54.200 afgeboekt. Van het saldo van € 221.800 is ultimo 2017 een bedrag van € 118.875 ontvangen. Dit bedrag wordt nadat het volledige bedrag van de dwangsom is geïnd aan de deelnemende gemeenten uitbetaald.

De overige overlopende passiva bestaan uit nog te ontvangen facturen van in 2017 geleverde goederen en of diensten voor een bedrag van € 517.343.

7 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

7.1 Wet- en regelgeving

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

7.2 Algemene waarderingsgrondslagen

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. Voor zover relevant wordt met oninbaarheid rekening gehouden. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben (met uitzondering van de opgebouwde vakantiegelden). Lasten en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. De gehanteerde valuta is de Euro.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het wettelijke verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals vakantiegelden en vakantiedagen.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Op basis van de aanbevelingen van de commissie BBV geldt hetzelfde voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen met een jaarlijks constante ontwikkeling.

7.3 Activa

7.3.1 Materiële vaste activa

Materiele vaste activa met *economisch* nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Afschrijving vindt op lineaire wijze plaats met ingang van het jaar volgend op het jaar waarin de investering is gedaan op basis van de verwachte gebruiksduur. Op grondbezit met economisch nut wordt niet afgeschreven.

De ODH kent geen vaste activa met maatschappelijk nut.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn:

a. Kosten onderzoek en ontwikkeling	4 jaar
b. Gereedschappen, meet- en geluidsapparatuur	5 jaar
c. Hardware en software automatisering met uitzondering van mobiele telefoons en tablets	5 jaar
d. Huisvesting en Kantoorinventaris	10 jaar

Specifieke investeringsbijdragen van derden, evenals aangewezen reserves worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven, conform de door het algemeen bestuur besloten wijze en termijnen. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

7.3.2 Vlottende activa

Vorderingen worden gewaardeerd op de nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. Voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling (statische methode) van de inbaarheid van de vorderingen. Op basis hiervan zijn vorderingen uit hoofde van sociale voorzieningen geheel voorzien. De overlopende activa en liquide middelen zijn eveneens op basis van de nominale waarden gewaardeerd.

Onder de overlopende activa worden opgenomen:

1. de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel;
2. overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.

7.4 Passiva

7.4.1 Eigen vermogen

Het totale eigen vermogen is gelijk aan het eigen vermogen van voorgaand jaar vermeerderd of verminderd met het resultaat voor bestemming. Voor zover het bestuur gedurende het jaar al besluiten over bestemmingsreserves heeft genomen, zijn de effecten van deze besluiten in de stand van die reserves per jaareinde verwerkt. Uit het resultaat voor reservemutaties en de effecten van genoemde bestuursbesluiten betreffende goedgekeurde reservemutaties volgt een resultaat voor bestemming, dat als een gescheiden post van het eigen vermogen is gepresenteerd. De reserves van het eigen vermogen worden onderscheiden in een algemene reserve en bestemmingsreserves. De overige bestemmingsreserves zijn door het bestuur ingesteld voor specifieke doeleinden, zoals de financiering van activa, verwachte bijdrage in projecten of relevante risico's. Voor alle bestemmingsreserves geldt dat het bestuur over de aard en omvang kan beslissen.

7.4.2 Vlottende passiva

De vlottende passiva zijn op basis van de nominale waarden gewaardeerd. Onder de overlopende passiva worden afzonderlijk opgenomen:

- a) verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume;
- b) de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren;
- c) overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.

7.5 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Artikel 53 van de BBV verplicht de ODH om in de toelichting op de balans inzicht te geven in de financiële verplichtingen waaraan de ODH is verbonden, voor zover die verplichtingen financiële consequenties hebben voor toekomstige jaren en deze verplichtingen niet zijn opgenomen in een balanspost. In de uitwerkingen van dit artikel is aangegeven dat alleen politiek-bestuurlijke en financieel gezien belangrijke verplichtingen dienen worden opgenomen:

- Huurcontract en dienstverleningsovereenkomst met de provincie Zuid-Holland ca. € 600.000 per jaar;
- Leasecontract wagenpark met Arval B.V. ca. € 70.000 per jaar;
- Licentiekosten Squit ca. € 235.000 per jaar;
- Contract Skilled Servicedesk met KPN/Call2 € 901.980 (gemiddeld € 225.500 per jaar);
- Contract/SLA printers met Canon € 100.000 (gemiddeld € 20.000 per jaar);
- Uitwijkvoorziening met 5W Storage € 116.000 (gemiddeld € 58.000 per jaar);
- Verlofrechten (exclusief verlofrechten latende organisatie) € 333.800.

8 Besluit Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst Haaglanden;

Gelezen het voorstel van de Dagelijks Bestuur van 14 juni 2018;

Gelezen het verslag en het advies van de rekeningcommissie;

BESLUIT:

- De jaarstukken 2017 vast te stellen;
- Het jaarrekeningresultaat vast te stellen op € 131.279;
- Van het jaarrekeningresultaat € 128.900 te bestemmen voor budgetoverheveling 2018 ten behoeve van in 2017 niet uitgevoerde controles;
- Het jaarrekeningresultaat na budgetoverheveling van € 2.379 toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Aldus besloten in de openbare vergadering van het algemeen bestuur op 28 juni 2018.

De secretaris,

De voorzitter,

L.P. Klaassen

H.H.V. Horlings

9 Bijlagen

9.1 Exploitatierkening

Exploitatie-overzicht	Realisatie 2016	Primitieve begroting 2017	Resultaat- bestemming 2016	VJN	NJN	Admin. wijzigingen	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Verschil 2017
1 Personeel	18.113.584	17.047.800	122.800	608.800	75.200	543.300	18.397.900	18.228.965	168.935
2 Kapitaallasten	311.821	479.900	0	-150.000	-15.500	0	314.400	314.362	38
3 Indirecte kosten	2.854.707	2.653.100	0	283.600	168.500	-167.300	2.937.900	2.905.575	32.325
5 Additionele projecten	1.144.441	0	0	0	0	1.648.600	1.648.600	1.349.696	298.904
6 Onvoorzien	0	40.100	0	-30.000	-10.100	0	0	0	0
7 Taakstelling	0	-363.600	363.600	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten	22.424.553	19.857.300	486.400	712.400	218.100	2.024.600	23.298.800	22.798.598	500.202
8 Algemene dekkingsmiddelen	-21.599.908	-18.729.000	0	-980.800	-218.100	-2.024.600	-21.952.500	-21.622.346	-330.154
Totaal baten	-21.599.908	-18.729.000	0	-980.800	-218.100	-2.024.600	-21.952.500	-21.622.346	-330.154
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	824.645	1.128.300	486.400	-268.400	0	0	1.346.300	1.176.252	170.048
9 Mutatie reserves									
Storting	1.470.733	0	336.700	0	0	0	336.700	336.686	14
Onttrekking	-2.632.064	-1.128.300	-823.100	268.400	0	0	-1.683.000	-1.644.217	-38.783
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-1.161.331	-1.128.300	-486.400	268.400	0	0	-1.346.300	-1.307.531	-38.769
Gerealiseerd resultaat	-336.686	0	0	0	0	0	0	-131.279	131.279

In de primitieve begroting 2017 zijn de geraamde kosten van inhuur en inkoop diensten t.b.v. ICT en salarisadministratie ondergebracht bij de post indirecte kosten. In verband met de vergelijkbaarheid zijn deze kosten in de jaarrekening onder de post personeel gerangschikt.

Lasten

De totale lasten komen in 2017 uit op € 22.798.598 en dat is € 500.202 lager dan geraamd.

Personeel

De post personeel is € 168.900 lager uitgevallen dan geraamd.

Voor de uitvoering van het programma Duurzaamheid was eind 2016 nog een budget beschikbaar van € 72.800, die via resultaatbestemming 2016 naar 2017 is overgeheveld. Van dit budget is ultimo 2017 nog een bedrag van € 38.700 beschikbaar. Als gevolg daarvan is onttrekking uit de Algemene reserve eveneens € 38.700 lager uitgevallen.

Door een prioritering op duurzaamheidscontroles bij scholen (additioneel project Ondersteuning aanpak energiebesparing) is een aantal van de inventariserende controles (199) niet conform de planning uitgevoerd, maar doorgeschoven naar begin 2018. Hierdoor zijn de personeelskosten € 128.900 lager zijn uitgevallen dan geraamd. Voorgesteld wordt via budgetoverheveling een bedrag van € 128.900 over te hevelen naar 2018.

Kapitaallasten

In de primitieve begroting was een post kapitaallasten opgenomen van € 479.900. In 2017 zijn geen financieringsmiddelen aangetrokken, waardoor ten opzichte van de raming sprake is van een onderuitputting van € 103.300. De afschrijvingslasten in ICT komen als gevolg van de gefaseerde implementatie van de aanpassingen in hard- en software lager uit dan geraamd. Daarnaast is het krediet Huisvesting en Inventaris nog niet volledig benut. Als gevolg daarvan komen de afschrijvingslasten ten opzichte van de raming € 62.200 lager uit. Bij Voorjaarsnota 2017 en Najaarsnota 2017 is de beschikbare ruimte van € 165.500 ten gunste van het ICT-budget afgeraamd.

Indirecte kosten

De indirecte kosten bestaan uit huisvestingskosten, ICT-kosten, vervoerskosten en overige bedrijfskosten.

De indirecte kosten zijn in 2017 € 32.300 lager uitgevallen dan geraamd. Dit is met name een gevolg van lagere publicatiekosten. In de publicatiekosten is door de provincie een aanvullende bijdrage toegezegd van € 200.000 die bij Najaarsnota 2017 is vastgelegd. De werkelijke publicatiekosten zijn uitgekomen op afgerond € 168.800, een verschil van € 31.200.

Additionele projecten

Na vaststelling van de Najaarsnota 2017 bedroeg het totaal aan additionele projecten € 1.952.400. Na vaststelling van de Najaarsnota 2017 is nog één aanvullende opdracht verstrekt voor een bedrag van € 11.900 en zijn twee opdrachten verlaagd/ingetrokken voor een bedrag van € 315.700. Het totaal komt daarmee uit op een bedrag van € 1.648.600.

In totaal is een bedrag van € 1.349.700 uitgegeven, zodat een verschil resteert van € 298.900. Van dit bedrag heeft € 8.400 betrekking op opdrachten die in 2018 doorlopen; het restantbedrag van € 290.500 wordt aan de betreffende opdrachtgevers gerestitueerd en/of afgerekend (zie 5.1.4.2, tabel 24).

Onvoorzien

In de primitieve begroting was een post voor onvoorzien opgenomen van € 40.100. Bij Voorjaarsnota 2017 is de post onvoorzien t.b.v. het opstellen van het Koersplan met € 30.000 verlaagd. Bij Najaarsnota 2017 is de post onvoorzien verder verlaagd met incidenteel € 10.100 t.b.v. de verhoging van de in 2017 afgesloten cao.

Baten

De totale baten zijn in 2017 € 330.154 lager uitgevallen dan geraamd.

Algemene dekkingsmiddelen

De overige opbrengsten zijn in 2017 € 31.200 lager uitgekomen dan geraamd doordat de aanvullende bijdrage in de publicatiekosten door de provincie € 31.200 lager is uitgevallen dan geraamd.

Doordat de additionele projectkosten lager uitvallen dan geraamd komen de bijdragen van de opdrachtgevers eveneens lager uit. Als gevolg daarvan blijft de opbrengst € 298.900 achter bij de raming (zie 5.1.4.2).

Mutatie reserves

In de begroting 2017 is rekening gehouden met een onttrekking van de Algemene reserve van € 689.300 ten behoeve van de aan de deelnemers te restitueren oprichtingskosten ODH over 2016 en een onttrekking van € 439.000 voor dekking van het over de laatste zeven maanden van 2016 opgebouwde vakantiegeld als gevolg van de invoering van het IKB per 1 januari 2017. Het opgebouwde vakantiegeld over de laatste zeven maanden van 2016 is echter al ten laste van het boekjaar 2016 verantwoord; bij Voorjaarsnota 2017 is de onttrekking gecorrigeerd.

Bij de vaststelling van de begroting 2017 op 17 november 2016 is besloten de in de begroting opgenomen structurele taakstelling van € 363.600 in 2017 incidenteel te dekken via een onttrekking aan de Algemene reserve.

Bij besluit van 22 juni 2017 heeft het Algemeen Bestuur besloten een deel van het resultaat aan de Algemene reserve te onttrekken t.b.v. de bestuurlijke werkconferentie van € 50.000 en het programma Duurzaamheid van € 72.800. Van het programma Duurzaamheid was ultimo 2017 € 34.075 uitgegeven zodat nog een restantbudget van € 38.725 resteert.

Van het in 2014 uit de Algemene reserve beschikbaar gestelde budget t.b.v. het project ICT/DIV was eind 2016 nog een bedrag van € 100.000 beschikbaar. Bij Voorjaarsnota 2017 is besloten het restantbudget van € 100.000 uit de Algemene reserve te onttrekken.

Bij Voorjaarsnota is eveneens besloten een bedrag van € 70.600 aan de Algemene reserve te onttrekken t.b.v. de gedeeltelijke dekking van de verhoging van de pensioenpremies en opleidingskosten per 1 januari 2017.

Onttrekkingen:

• Dekking taakstelling 2017	€	363.594
• Restitutie projectkosten oprichting ODH 2016	€	689.262
• Programma Duurzaamheid	€	34.075
• Bestuurlijke werkconferentie	€	50.000
• Project ICT/DIV	€	100.000
• Verhoging pensioenpremies en opleidingskosten	€	70.600
Totaal onttrekking	€	1.307.531

9.2 Wet normering topinkomens

WNT-verantwoording 2017 Omgevingsdienst Haaglanden

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op de Omgevingsdienst Haaglanden. Het voor de Omgevingsdienst Haaglanden toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2017 € 181.000 (het algemene bezoldigingsmaximum).

Het WNT-maximum voor de leden van het Algemeen Bestuur bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband. De toezichthoudende topfunctionarissen bij de ODH (leden van het Algemeen en Dagelijks Bestuur) ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden. In verband daarmee is volstaan met het opnemen van de naam en de functie van de toezichthoudende topfunctionarissen.

Bezoldiging topfunctionarissen

Bedragen x € 1	L.P. Klassen
Functiegegevens	Directeur/Secretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	140.240
Beloningen betaalbaar op termijn	17.199
<i>Subtotaal</i>	<i>157.439</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.
Totale bezoldiging	157.439
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Gegevens 2016	
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor 2016 in fte	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	124.404
Beloningen betaalbaar op termijn	12.022
Totale bezoldiging 2016	136.426

Toezichthoudende topfunctionarissen

Naam topfunctionaris	Aanvang en einde functievervulling in 2017	Deelnemer GR	Functie
H. Horlings	1/1 - 31/12	Midden-Delfland	Voorzitter AB/DB
T. de Bruijn	1/1 - 31/12	Den Haag	Lid AB/DB
P. Ouwendijk	1/1 - 31/12	Westland	Lid AB/DB
R. Paalvast	1/1 - 31/12	Zoetermeer	Lid AB/DB
R. Janssen	1/1 - 31/12	Zuid-Holland	Lid AB/DB
A. Hekker	1/1 - 31/12	Delft	Lid AB
R. Revis	1/1 - 31/12	Den Haag	Lid AB
F. Kist	1/1 - 31/12	Leidschendam-Voorburg	Lid AB
B. Minderhoud	1/1 - 31/12	Pijnacker-Nootdorp	Lid AB
N. Dierdorp	1/1 - 31/12	Rijswijk	Lid AB
L. Maat	1/1 - 31/12	Wassenaar	Lid AB
M. el Mokaddem	1/1 - 21/6	Westland	Lid AB
F. Rijnveeën	22/6 - 31/12	Westland	Lid AB
R. van de Sande	1/1 - 31/12	Zuid-Holland	Lid AB

omgevingsdienst
HAAGLANDEN

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2017 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

9.3 Raming en realisatie werkplan T&V

Programma T&V 2017		Producten in uren		18.131	32.562
		Producten in aantallen		5.686	6.704
PDC Code	Taak/Product	Kengetal 2017 (uur/product)	Planning	Realisatie	
	<u>Milieu-inrichtingen</u>				
R01.1	Oprichtingsvergunning niet-complex	40	14	11	
R01.1	Oprichtingsvergunning complex	175	4	4	
R01.2	Revisievergunning	200	7	4	
R01.3	Veranderingsvergunning niet-complex	70	16	8	
R01.3	Veranderingsvergunning complex	150	3	3	
R01.4	Milieuneutrale veranderingsvergunning	45	21	26	
R27.1	Omgevingsvergunning BRIKS	45	2	3	
	Regie Briks		225	359	
R01.6/R01.7	Intrekkingsbesluit Wm	24	1	3	
R01.8	Geactualiseerde vergunning	45	3	4	
R07.1	Actualisatietoets vergunningen niet-complex	8	17	0	
R07.1	Actualisatietoets vergunningen complex	16	14	0	
R02.1/R02.2	Omgevingsvergunning beperkte milieutoets (Wm)	24	9	8	
R03.1	Behandeling melding activiteitenbesluit	12	565	642	
R09.1/R18.1	Behandeling melding indirecte lozing/Blbi	14	105	67	
R04.1/R04.2	Maatw erkvoorschrift Wm/ indirecte lozing	24	179	149	
R05.1	Gelijk aardigheidsbesluit		0	4	
R06.1/R06.2/R06.3	Besluit verplichting Activiteitenbesluit	8	2	5	
R28.1	Behandeling sloopmelding	16	5	2	
R08.2	Behandeling kennisgeving mobiele puinbreker	8	27	26	
R10.1	Vuurw erkontbrandingstoestemming	40	20	15	
R11.1/R11.2	Behandeling vuurw erk melding	16	49	51	
	Verlening vuurw erkverkoopvergunningen		0	32	
R03.1/A01.5	Toetsing en advies Wm	12	258	286	
A03.1	Vooroverleg Wm	40	29	26	
D11.1	Beheer milieu-informatie inrichtingen		0	0	
H01.1	Administratieve handhaving Wm	8	0	0	
	<u>Bodembescherming en -kwaliteit</u>				
R13.1	Beschikking bodemsanering	24	185	254	
R13.1	Behandeling melding w ijziging saneringsplan	8	22	10	
R14.1	Behandeling BUS-melding	16	180	196	
R15.1/R15.2	Behandeling melding Besluit bodemkw aliteit	4	487	590	
T08.1/A01.5	Toetsing bodem	8	1.440	1.761	
D03.1	Coördinatie bodemsanering		560	828	
A01.5	Advies bodem	8	504	467	
R16.1	Vergunning ontgroning niet-complex	60	6	1	
R16.1	Vergunning ontgroning complex	125	2	1	
A01.5	Toetsing ontgroning (vrijstelling/advies)	16	10	8	
A01.5	Advies ontgroning	60	5	3	
R19.1	Vergunning grondw ateronttrekking en -opslag	80	35	77	
R02.3	Omgevingsvergunning beperkte milieutoets bodemenergie	150	2	2	
R18.1	Behandeling melding Blbi-bodemenergie	32	22	52	
R04.1/R04.2	Maatw erkvoorschrift Blbi-bodemenergie	20	2	0	

Vervolg T&V

Programma T&V 2017		Producten in uren	18.131	32.562
		Producten in aantallen	5.686	6.704
PDC Code	Taak/Product	Kengetal 2017 (uur/product)	Planning	Realisatie
A01.5	Advies WKO	16	28	38
A01.5	Toetsing WKO	16	5	3
D11.1	Informatie-ontsluiting Landelijk grondw aterregister		1.250	1.016
R20.1	Ontheffing PMV	32	70	37
R20.1	Melding PMV	10	60	70
A01.5	Toetsing PMV Wabo	16	50	1
A01.5	Advies PMV	24	5	93
A03.1	Vooroverleg w ater/ontgronding/PMV	40	35	55
A03.1	Vooroverleg bodem	12	36	35
H01.1	Administratieve handhaving Wbb	6	2	0
	Implementatie regelgeving/beleid Bodem		50	0
	Implementatie regelgeving/beleid Ontgronding/(grond)w ater/PMV		25	0
	<u>Natuurbescherming</u>			
A01.5	Advies Natura 2000	20	25	122
A01.5	Advies Beheer en schadebestrijding (BS)	20	0	8
A01.5	Advies Soortenbescherming (SB)	20	0	45
A01.5	Advies Houtopstanden (HO)	20	0	6
A01.5	Advies Natuurschoonwet (NS)	20	0	16
R24.1	Bestuurlijk rechtsoordeel Natura 2000	24	20	15
R24.1	Bestuurlijk rechtsoordeel SB	24	0	9
R24.1	Bestuurlijk rechtsoordeel HO	20	0	1
A01.5	Toetsing Natura 2000	20	120	29
A01.5	Toetsing Faunabeheerplan	24	0	0
A01.5	Toetsing Beheerplan Natura 2000	20	0	0
A01.5	Toetsing BS	24	5	0
A01.5	Toetsing SB	20	0	11
R21.1	Opdracht BS	60	2	4
R21.2	Ontheffing BS	40	43	10
R21.2	Ontheffing SB niet-complex	32	48	53
R21.2	Ontheffing SB complex	67	47	12
R21.2	Ontheffing SB Onderzoek/Onderwijs	12	23	1
R21.2	Ontheffing SB uitzetten of herinvoeren	20	0	0
R21.2	Ontheffing SB vangen of onder zich hebben	24	0	6
R21.2	Ontheffing SB tijdelijke natuur	20	0	1
R21.2	Ontheffing HO meldingsplicht	24	0	1
R21.2	Ontheffing HO herplantplicht (compensatie)	32	0	3
R21.2	Ontheffing HO realisatietermijn herplant	10	0	0
R21.2	Ontheffing HO vervangen niet aangeslagen herplant	12	0	0
R22.1	Vergunning Wnb Natura 2000 niet complex	60	25	41
R22.1	Vergunning Wnb Natura 2000 complex	80	2	2
R22.1	Vergunning Wnb Natura 2000 PAS	24	67	160
R03.1	Melding Natura 2000 PAS		0	25
R03.1	Melding HO		0	26
R23.1	VVGB Natura 2000 niet complex	50	10	19
R23.1	VVGB Natura 2000 complex	70	0	0
R23.1	VVGB Natura 2000 PAS	24	15	10
R23.1	VVGB SB niet-complex	32	6	7
R23.1	VVGB SB complex	67	6	0
A03.1	Vooroverleg Natura 2000	24	25	53
A03.1	Vooroverleg BS	10	0	2
A03.1	Vooroverleg SB	10	0	42
D11.1	Monitoring ecologie		700	506
	Implementatie nieuwe wetgeving natuurbescherming		150	2.372

Vervolg T&V

Programma T&V 2017		Producten in uren	18.131	32.562
		Producten in aantallen	5.686	6.704
PDC Code	Taak/Product	Kengetal 2017 (uur/product)	Planning	Realisatie
	<u>Geluid, Lucht, EV</u>			
A01.5	Samengesteld advies geluid, lucht, externe veiligheid	24	31	33
A01.5	Samengestelde toets geluid, lucht, externe veiligheid	16	51	42
A01.5	Enkelvoudig advies geluid, lucht, externe veiligheid	16	32	130
A01.5	Enkelvoudige toets geluid, lucht, externe veiligheid	16	317	447
D04.1	Zonebeheer industriew aai		365	255
R25.1	Beschikkingen hogere waarde	32	47	54
R12.1	Ontheffing Route Gevaarlijke Stoffen	10	19	18
D08.1	Beheer monitoringstool (luchtkwaliteit)		25	59
A01.5	Advies milieu quickscan	12	59	23
A04.1/A04.2	Advies/toetsing MER	60	3	5
A04.3	Toetsing onderzoek MER-beoordeling	40	1	0
A03.1	Vooroverleg Milieu en RO	100	4	2
D04.3	Inpassing bedrijf	10	0	0
	<u>Overige taken</u>			
A01.3	Advies/ondersteuning OG en Beleidsafdeling OG (diverse werkvelden)		3.292	3.256
A01.3	Inbreng bestuur/statenvragen		100	0
A02.1	Bestuurlijke ondersteuning OG		100	0
D14.1	Relatiebeheer		2.675	3.213
D16.1	Deelname crisisorganisatie		250	0
D15.1	Behandeling Wob-verzoek	32	18	6
J0.01 t/m J02.4	Bezwaar en Beroep	60	72	71
D09.1	Helpdesk loket / informatie-ontsluiting		5.090	13.597
D24.1	Planning & Control		1.245	1.551
	Vorbereiding Omgevingswet		1.900	3.391
	Databank Flora en Fauna		0	0
	Specifieke Projecten en/of niet benoemde taken (diversen)		129	2.159

9.4 Raming en realisatie werkplan T&H

Totaal alle instanties		Producten in uren		11.711	14.648	
		Producten in aantallen		11.779	12.550	
Product code	Product	Onderdeel	categorie	kental	Totaal	
					Planning	Realisatie
Toezicht - Controle Inrichting (preventief)						
T01.5	Integrale controle	Wm-regulier	1	8		118
			2	10	829	655
			3	12	177	158
			4	22	99	106
				12	220	169
		Gestapeld toezicht		12	460	463
T01.6	Opleveringscontrole	Opleveringscontrole		18	41	20
T03.1	Inventarisatie bedrijven	Inventarisatie bedrijven		8	678	479
T01.4	Deelcontrole	Assimilatie		10	16	5
		Energie/duurzaamheid		30	85	64
		Externe veiligheid		5	2	4
		Grondwateronttrekking		30	15	19
		Indirecte lozingen PZH			14	14
		Meten/Verificatie		10	14	1
		Nazorg stortplaatsen		40	14	14
		Thema controle Afscheiders-GA		5	37	37
		Thema controle Afvalbeheer		5	41	41
		Thema controle Afvalstoffen		5	21	29
		Thema controle Afvalwater		5	9	10
		Thema controle Asbest		5	29	29
		Thema controle Asbestdaken		5	21	21
		Thema controle Basisonderwijs		5		102
		Thema controle Duurzaamheid		5		5
		Thema controle Grondverzet		5		1
		Thema controle Koeling-Energieverbruik		5	37	36
		Thema controle Mest		5	15	15
		Thema controle Opslag stoffen		5	128	131
		Thema controle Opslag tanks-Wasplaatsen		5	13	12
		Thema controle Smitcabines-VOS		5	96	96
		Thema controle Stookinstallaties		5	17	16
		Thema controle Veiligheid		5	125	113
		Thema controle Voortgezet onderwijs		5		20
		Vuurwerkopslag		10	249	245
		WKO-afdichting		8	5	6
		WKO-boorcontrole		12	25	19
		WKO-gesloten		10	22	21
		WKO-regulier		12	150	150
		WKO-start-up		30	25	14
T01.1	Administratieve controle preventief	Administratief toezicht		7	161	212
Toezicht - Overig						
T05.1	Beoordeling rapportage verplichting	EED		6	202	186
		MJA		6		26
		Natte-koeltorens		6	58	30
		Programma van eisen upd		8	15	6
		WKO-administratief		6	550	566
T05.2	Beoordeling E-PRTR-rapportage	E-prtr		15	19	19
T04.1	Controle mobiele puinbreker	Mobiele puinbreker		12	14	20
T04.2	Controle vuurwerkevenement	Vuurwerkevenement		32	85	83
T03.3	Gebiedscontrole specifieke wetgeving	Controle PMV		10	3	10

Vervolg T&H

Totaal alle instanties		Producten in uren		11.711	14.648
		Producten in aantallen		11.779	12.550
Product code	Product	Onderdeel	categorie	kental	Totaal
Overlast					
T06.1	Klachtbehandeling milieu	Afval			32
		Geluid		2	1.977
		Geur			577
		Licht			108
		Opslag			1
		Verontreiniging			19
		Overig			40
T07.1	Behandeling voorvalmelding			2	84
H05.1	Besluit op handhavingsverzoek			35	22
					12
T01.2	Aspectcontrole	Handhavingsverzoek		10	22
		Melding overlast (klacht)		10	829
		Ongewoon voorval		10	22
T12.1	Controle geluidhinder	Evenementen		40	58
					45
Bodembescherming en -kwaliteit					
T09.1	Controle bodemsanering Wbb	Bodemsanering ernstig		20	128
		Bodemsanering niet ernstig		12	49
		Nazorglocatie actief		35	
		Nazorglocatie niet actief		10	16
T09.2	Controle bodemsanering niet-Wbb	Herstelplicht Wm		10	30
		Tanksanering ondergronds		10	31
T09.4	Controle toepassing grond- en bouwstoffen	Besluit Bodemkwaliteit		12	129
T09.5	Controle ontgrondingen	Ontgrondingen		9	1
T09.6	Controle lozen buiten inrichting	Lozingen buiten inrichting		7	4
T10.1	Gebiedscontrole bodembescherming	Gebiedscontrole bodembescherming		20	23
					23
Bouw en gebruik					
T13.1	Controle BRIKS	BRIKS (toezicht)		40	10
T14.1	Controle brandveilig gebruik	Brandveilig gebruik		20	1
Toezicht - Controle Inrichting (repressief)					
T02.3	Hercontrole	Assimilatie		10	13
		Besluit Bodemkwaliteit		6	12
		Bodemsanering ernstig		10	9
		Bodemsanering niet ernstig		6	4
		Energie/duurzaamheid		15	27
		E-prtr		6	1
		Externe veiligheid		6	1
		Gebiedscontrole bodembescherming		6	2
		Gestapeld toezicht		6	233
		Grondwateronttrekking		10	5
		Handhavingsverzoek		6	8
		Herstelplicht Wm		6	2
		Indirecte lozingen PZH		6	2
		Inventarisatie bedrijven		6	226
		Lozingen buiten inrichting		6	1
		Melding overlast (klacht)		6	289
		Meten/Verificatie		10	4
		Mobiele puinbreker		6	3
		Natte-koeltorens		6	2
		Nazorg stortplaatsen		10	4
		Ongewoon voorval		6	7
		Opleveringscontrole		6	13
		Programma van eisen upd		6	4
		Tanksanering ondergronds		6	3

Vervolg T&H

Totaal alle instanties		Producten in uren		11.711	14.648	
		Producten in aantallen		11.779	12.550	
Product code	Product	Onderdeel	categorie	kental	Totaal	
					Planning	Realisatie
		Thema controle Afscheiders -GA		6	18	2
		Thema controle Afvalbeheer		6	15	7
		Thema controle Afvalstoffen		6	6	3
		Thema controle Afvalwater		6	2	2
		Thema controle Asbest		6	10	7
		Thema controle Basisonderwijs		6		6
		Thema controle Duurzaamheid		6		
		Thema controle Grondverzet		6		1
		Thema controle Koeling-Energieverbruik		6	19	
		Thema controle Mest		6	3	1
		Thema controle Opslagtanks-Wasplaatsen		6	2	4
		Thema controle Opslag stoffen		6	46	53
		Thema controle Spuitcabines-VOS		6	38	8
		Thema controle Stookinstallaties		6	4	
		Thema controle Veiligheid		6	45	15
		Thema controle VRH		6		1
		Vuurwerkopslag		6	45	11
		WKO-administratief		6	182	222
		WKO-afdichting		4	2	
		WKO-boorcontrole		4	8	1
		WKO-gesloten		4	1	4
		WKO-regulier		7	83	44
		WKO-start-up		7	8	7
		Wm-regulier	1	5		15
			2	6	319	223
			3	6	72	91
			4	7	42	52
				6	77	11
T02.1	Administratieve controle repressief	Administratief toezicht		6	97	54
Toezicht - Controle Inrichting (repressief) vervolg						
T02.4	Sanctiecontrole	Administratief toezicht		6	9	23
		Assimilatie		10	70	15
		Besluit Bodemkwaliteit		6		1
		Bodemsanering ernstig		10		
		Bodemsanering niet ernstig		6		
		Energie/duurzaamheid		6	6	
		E-prtr		4	1	
		Externe veiligheid		6		3
		Gestapeld toezicht		6	64	142
		Grondwateronttrekking		6	2	
		Handhavingsverzoek		6	1	
		Herstelplicht Wm		6	50	1
		Inventarisatie bedrijven		6	41	24
		Melding overlast (klacht)		6	50	112
		Meten/Verificatie		10	1	12
		Mobiele puinbreker		6		
		Nazorg stortplaatsen		6		
		Ongewoon voorval		6	1	1
		Opleveringscontrole		6	1	1
		Programma van eisen upd		4		
		Thema controle Afscheiders -GA		6	4	
		Thema controle Afvalbeheer		6	2	2
		Thema controle Afvalstoffen		6	1	3
		Thema controle Afvalwater		6		
		Thema controle Asbest		6	2	3
		Thema controle Duurzaamheid		6		1
		Thema controle Grondverzet		6		
		Thema controle Koeling-Energieverbruik		6	3	
		Thema controle Mest		6		
		Thema controle Opslagtanks-Wasplaatsen		6		

Vervolg T&H

Totaal alle instanties		Producten in uren		11.711	14.648	
		Producten in aantallen		11.779	12.550	
Product code	Product	Onderdeel	categorie	kental	Totaal	
					Planning	Realisatie
		Thema controle Opslag stoffen		6	12	22
		Thema controle Spuitcabines-VOS		6	6	1
		Thema controle Stookinstallaties		6		
		Thema controle Veiligheid		6	9	1
		Thema controle VRH		6		
		Vuurwerkopslag		6	4	1
		WKO-administratief		4	30	25
		WKO-afdichting		7		
		WKO-gesloten		7		1
		WKO-boorcontrole		7	2	
		WKO-regulier		7	9	15
		WKO-start-up		7	2	
		Wm-regulier		6	157	189
Handhaving						
H01.1	Handhavingsbesluit - Voornemen last onder dwangsom			15	323	483
	Handhavingsbesluit - Last onder dwangsom			25	181	287
	Handhavingsbesluit - Voornemen bestuursdwang			20		1
	Handhavingsbesluit - Last onder bestuursdwang			20		1
H02.1	Bestuursdwang			40		
H02.2	Last onder dwangsom - Invorderen			10	86	87
	Last onder dwangsom - Intrekken			10	141	253
H03.1	Bestuurlijke strafbeschikking milieu			20	28	19
H04.1	Proces verbaal			20	14	19
Bezwaar & Beroep						
J01.2	Behandeling bezwaar zonder voorlopige voorziening			40	33	25
J01.1	Behandeling bezwaar met voorlopige voorziening			50		1
J02.2	Behandeling beroep zonder voorlopige voorziening			40	9	10
J02.1	Behandeling beroep met voorlopige voorziening			50		
J02.4	Behandeling hoger beroep zonder voorlopige voorziening			40		1
J02.3	Behandeling hoger beroep met voorlopige voorziening			50		
Advisering						
A01.3	Advies milieu-aspecten beleid bevoegd gezag			15	33	23
A01.4	Advies milieu-aspecten calamiteit			10	11	3
A01.5	Advies milieu-aspecten taakuitoefening bevoegd gezag			10	56	69
A02.1a	Beleidsadvies milieu				2.155	1.617
A02.1b	Beleidsadvies omgevingswet				1.426	232
J03.1	Juridische (beleids)ondersteuning					1
Overige Taken						
D09.1	Helpdesk				770	1.289
D10.1	Meldkamer				935	1.522
D11.1	Informatie-ontsluiting				2.487	3.456
D14.1	Relatiebeheer				1.949	3.083
D15.1	Behandeling WOB-verzoek			25	5	14
D16.1	Deelname crisisorganisatie				314	104
D19	Permanente meting				150	
D13	Project bevordering milieubewustzijn	Energie/duurzaamheid				1.528
	Projecten	Coördinatie toezicht project - Glastuinbouw			120	75
		Coördinatie toezicht project - Overige			50	259
		Vrijplaatsen			60	28
		Ketentoezicht			1.000	961
		Ondergronds ruimtegebruik			200	227
		Project streetspotter				
		Coördinatie vuurwerkopslag/evenementen			95	266

omgevingsdienst
HAAGLANDEN

10 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

11 Begrippen- en afkortingenlijst

AB	Algemeen Bestuur
App	Software-applicatie
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
A&O	Arbeidsmarkt- en Ontwikkeling
BBV	Besluit begroting en verantwoording
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
Boa	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BOR	Besluit Omgevingsrecht
BRIKS	Bouwen, Reclame, Inrit, Kap en Sloop
BSBm	Bestuurlijke strafbeschikking milieu
BTW	Belasting over de toegevoegde waarde
BUS	Besluit Uniforme Saneringen
DB	Dagelijks Bestuur
DCMR	Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DMS	Document Management Systeem
EED	Europese Energy-Efficiency Richtlijn
EML	Erkende maatregelenlijst
EMU	Economische en Monetaire Unie
E-PRTR	European Pollutant Release and Transfer Register
EU	Europese Unie
EV	Externe veiligheid
FTE	Fulltime-equivalent
GGD	Gemeentelijke of gemeenschappelijke gezondheidsdienst
HEIT	Haags Economisch Interventie Team
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IPO	Interprovinciaal Overleg
ISZW	Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid
I&M	Infrastructuur en Milieu
I&P	Inrichtings- en personeelsplan
KPI	Kritische Prestatie Indicator
KTO	Klanttevredenheidsonderzoek
kWh	Kilowattuur
LPG	Liquefied Petroleum Gas
LTO	Land- en tuinbouworganisatie
MJA3	Meerjarenafspraak Energie-Efficiëncy 3
MER	Milieueffectrapportage
NJN	Najaarsnota
NVWA	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
OD	Omgevingsdienst
ODH	Omgevingsdienst Haaglanden
OM	Openbaar Ministerie
Ow	Omgevingswet
PAS	Plan van Aanpak Stikstof
PDC	Producten- en Diensten catalogus
PMV	Provinciale Milieuverordening
PZH	Provincie Zuid-Holland
RMA	Record Management Applicatie
RRGS	Risico Register Gevaarlijke Stoffen
SMS	Short Message Service
SMT	Sociaal Medisch Team
T&H	Toezicht & Handhaving
T&V	Toetsing & Vergunningverlening
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VJN	Voorjaarsnota
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VTH	Vergunningverlening, toezicht en handhaving
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WKO	Warmte- en koudeopslag
Wm	Wet milieubeheer
Wnb	Wet natuurbescherming
WNT	Wet normering topinkomens